

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتنی

نهم کال، یوسلو دویمه مځنه د ۱۳۹۴ کال د لیندۍ میاشت

د کرنې عصري کول؛

افغانستان د خوراکي توکو د تامینولو له پلوه په ځان بسیا کوي

څېړنې

ګرانو هېوادوالو!

افغانی زموږ ملي هویت دی، نو راځئ چې موږ ټول په خپلو اقتصادي راکړو او ورکړو کې د اسعارو له اخیستلو ډډه او د افغانستان له دودیزې او واحدې پیسې څخه کار واخلو او د خپل هېواد کلتور، هویت او اقتصادي تاریخ ته درناوی وکړو.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

هیئت تحریر: ایمل هاشور، رحمت الله حیدری و داکتر جهانتاب ولیزار

سر دبیر: شفیق الله بارز

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بابانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مترجمین: عین الله عیان و مسعود ودان

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@dab.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.dab.gov.af

شماره ثبت: ۶۵۸

www.facebook.com/AFGCentralbank

twitter.com/AFGCentralbank

Da Afghanistan Bank-Youtube

د دې گڼې مطالب

د کرنې عصري کول؛ افغانستان د خوراکي توکو د ...

د افغانستان بانک د افغانی مبادلې نرخ په اړه مطبوعاتې..

د افغانستان بانک د پیسو د تطهیر او د تروریزم د ...

پروژه تاپی رسماً افتتاح شد

نوي پهلې ته د پیسو له نړیوال صندوق سره د مذاکرو...

بانکنوت های مندرس جمعآوری شده در زون غرب ...

بررسی جایگاه قانونی د افغانستان بانک و سیاست پولی

مختصری در مورد دستاورد های نظام بانکی طی سال...

مرکزي بانک او په دوران کې د پیسو د چارو سمبالتیا

د چین د ورېښمو نوې لار؛ د افغانستان، سیمې او نړۍ...

امنیت اقتصادی؛ مهم ترین عامل رشد سکتور اقتصاد...

نگاهی به وضعیت اقتصادی جهان

رویکرد های جدید بانکی در انگلستان

نړیوال اقتصادي وضعیت

صلح زمینه ساز اقتصاد پویا در کشور

د چین نوی بانکي میکانیزم

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر

می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

د کرنې عصري کول؛ افغانستان د خوراکي توکو د تاْمینولو له پلوه په ځان بسیا کوي

د آسیا پرمختیایي بانک د افغانستان د کرنې د پراختیا (د کرنیزو محصولاتو د ښه والي، بازار موندنې، د مالدارۍ د عصري کولو او ...) لپاره یوولس میلیونه امریکایي ډالره مرسته وکړه چې تېرون لیک یې د افغانستان د اسلامي جمهوریت د مالې وزارت او د آسیا د پرمختیا بانک ترمنځ لاسلیک شو.

افغانستان د پریمانه اوبو، حاصل لرونکو ځمکو او مناسب اقلیم له پلوه یو کرنیز هېواد ګڼل کیږي. د دې هېواد ډېری وګړې په کرنیزو سکتور کې په دودیزه او سنتي ډول په فعالیت بوخت دي، سره له دې چې زموږ هېواد د کرنیزو محصولاتو د بېلابېلو ډولونو د کرلو لپاره ښه ځای ګڼل کیږي، خو اوس هم د خپل ډېری لومړني توکي په ځانګړې توګه د اړتیا وړ خوراکي توکي له نورو هېوادونو په ځانګړې توګه له ګاونډیو هېوادونو څخه وارد او تاْمینوي.

که چېرې د هېواد له کرنیزو سکتور څخه دا ډول مالي ملاتړونه وشي او د سوداګریزو بانکونو لخوا د بزمګرو او

کروندګرو د کرنو د پراختیا لپاره کرنیز پوړونه او همدا ډول د کرنې د وزارت له لارې په ښارونو او لرو پرتو سیمو کې اصلاح شوي تخمونه او کرنیز ماشین الات ووېشل شي، له یوې خوا به د کروندګرو محصولات زیات شي او له بلې خوا به دوی د خپل او د هېواد له اقتصاد سره د مرستې ترڅنګ هېواد د کرنیزو محصولاتو له پلوه په ځان بسیا کړي.

د کرنې د سکتور عصري والی سربېره پر دې چې افغانستان د خوراکي توکو له پلوه پر ځان بسیا کوي، زموږ هغو هېوادوالو لپاره چې کار نه لري، د کار موندنې زمینه برابروي او د مهاجراتونو مخه هم نیسي، همدا ډول د نورو سکتورونو (د صنعت او خدماتو سکتور چې د تیرو کلونو په اوږدو کې یې د کورني ناخالصه تولیداتو په زیاتوالي او د هېواد په اقتصادي وده کې تل ښه رول لوبولی دی) ترڅنګ به دا سکتور هم د پام وړ رول ولوبوي. ■

د افغانستان بانک د افغانی مبادلې نرخ په اړه مطبوعاتي کنفرانس جوړ کړ

کابل، ۱۳۹۴ کال د لیندۍ ۲- د افغانستان بانک لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق د مطبوعاتي کنفرانس په ترڅ کې وویل چې د افغانستان بانک انعطاف منونکی مدیریت شوي د مبادلې نرخ رژیم تر لاس لاندې نیولی او په بشپړه توګه پر وضعیت حاکم او واکمن دی او د افغانستان بانک د پالیسۍ او پلان پر بنسټ د بازار له خپرې وروسته د اسعارو د مبادلې په نرخ کې د ناوړه نوساناتو د کنټرولولو په موخه د اسعارو لیلام په لار اچوي چې له امله یې د پیسو نړیوال صندوق (IMF) د افغانستان پولې او مالي اتخاذ شوې پالیسي تائید کړې او د افغانستان له شرایطو سره یې مناسبه ګڼلې ده.

ښاغلي خلیل صدیق د ډالرو پر وړاندې د افغانی د مبادلې نرخ د ټیټېدو په اړه وویل چې د ډالرو د ارزښت لوړیدنه یوازې افغانی ته منحصر نه پاتې کیږي، بلکې د ډالرو د مبادلې نرخ په ټولیزه توګه د نړۍ د نورو اسعارو پر وړاندې هم زیاتوالی موندلی دی. څرنگه چې د یو کال په اوږدو کې د روسیې رېل ۲۷.۵۰ سلنه، د تاجکستان ساماني ۳۱ سلنه، د ترکیې لیرې ۲۷.۴۹ سلنه، د ترکمنستان منات ۲۷.۵۰ سلنه، د استرالیا ډالر ۲۲.۳۴ سلنه، افغانی ۱۴.۵۵ سلنه، یورو ۱۴ سلنه، د ازبکستان سام ۱۲.۴۸

به شي چې دا بهیر به د افغانی د ارزښت له کمېدو څخه هم مخنیوی وکړي. د افغانستان بانک لوی رئیس د دې کنفرانس په پای کې له ټولو هېوادوالو په ځانګړې توګه له ډله ایزو رسنیو څخه وغوښتل چې په ملي پیسو باندې د خپل اعتماد د دې هېواد د ټولو اوسیدونکو د ملي هویت په توګه ټینګ وساتي او له هر ډول اندېښنې، تشویش او د بې بنسټه څرګندونو دې ډډه وکړي. د یادونې وړ ده چې په دې کنفرانس کې د افغانستان بانک د لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق سربېره د افغانستان بانک لومړي مرستیال ښاغلي خان افضل هېوادوال او د افغانستان بانک د بېلابېلو شعبو آمرینو هم ګډون کړی ؤ.

سلنه، ایراني تومان ۱۲ سلنه، هندي روپۍ ۸ سلنه، د چین یوان ۶ سلنه او پاکستانی کلداری ۵ سلنه ټیټوالی موندلی دی، دا په داسې حال کې ده چې دا هېوادونه د امنیت له پلوه بشپړ ښه وضعیت لري او هیڅ ډول جګړه پر دوي تېل شوی نه ده. د دې هېوادونو د ملی پیسو په پرتله افغانی د وروستیو نا امنیو په پام کې نیولو سره اوس هم په مناسب وضعیت کې قرار لري. همدا ډول ښاغلي صدیق د کنفرانس په اوږدو کې وویل چې د دولت د پیاوړي او عملي پلانونو د تطبیق په پام کې نیولو سره تمه کیږي چې د ۱۳۹۵ هجري لمریز کال به په بشپړه توګه د لاسته راوړنو کال وي او پر پانګونې باندې د خلکو د اعتماد د زیاتیدو لامل

د پیسو د تطهیر او د تروریزم د تمویل په وړاندې د مبارزې معیارونو سره د آشنایي لپاره یوه ورځنۍ روزنیز ورکشاپ جوړ شو

وکړي.

د یادولو وړ ده چې د دې ورکشاپ په موضوعاتو کې د پیسو تطهیر، د پیسو د تطهیر پړاوونه، د پیسو تطهیر کونکي او د کټوانسیونونو او سازمانونو جرمي عواقب او د ژمنو پر اساس د دولتونو او د مالي ادارو مکلفیتونه شامل وو.

دغه ورکشاپ چې په کې د بیلابیلو دولتي ادارو لکه د لويي څارنوالۍ ادارې، د کورنیو چارو وزارت، د ملي امنیت ریاست، د ارتشا او اداري فساد سره د مبارزې ادارې استاذو ګډون کړی و، ګډون کوونکو ته د تصدیق پاڼو په ویشلو سره پای ته ورسېد. □

په تطبیق کې جدي هڅه وکړئ.

د افغانستان بانک د ټولو رئیس د خبرو په ادامه د افغانستان د مالي معاملو او راپورونو د تحلیل مرکز عمومي مشر ښاغلي مصطفی مسعودی د دې ورکشاپ د جوړېدو پر هدف باندې خبرې وکړې او ویې ویل چې د افغانستان بانک تل هڅه کړې ده چې د نړیوالو معیارونو سره سم د دولتي او خصوصي ادارو لپاره روزنیز پروګرامونه په لاره واچوي. ښاغلي مسعودی له دولتي ادارو څخه وغوښتل چې د افغانستان بانک لخوا وضع شوي مقرري رعایت کړي او د پیسو د تطهیر او د تروریزم د تمویل سره د مبارزې په لاره کې د افغانستان بانک سره همکاري

د ۱۳۹۴ د لیندۍ میاشتې ۱۷ - د افغانستان بانک د دولتي ادارو د استاذو لپاره د پیسو د تطهیر او د تروریزم د تمویل په وړاندې د مبارزې معیارونو سره د پېژندګلوی لپاره یوه ورځنۍ روزنیز ورکشاپ جوړ کړ.

د افغانستان بانک عمومي رییس ښاغلي خلیل صدیق د ورکشاپ د پرانیستلو پر مهال وویل چې د پیسو د تطهیر او د تروریزم د تمویل سره مبارزه یو اړین ګام دی او په دې برخه کې د شته قوانینو تطبیقول زموږ ملي دنده ده. ښاغلي صدیق زیاته کړ چې تمه کېږي چې هغه څه چې تاسې نن زده کوئ د پیسو د تطهیر او د تروریزم د تمویل سره د مبارزې په عملي ډګر کې د هغه

پروژه تاپی رسماً افتتاح شد

جلالتماب محترم محمد اشرف غنی رئیس جمهوری اسلامی افغانستان بتاريخ ۲۱ قوس ۱۳۹۴ به منظور افتتاح کار ساختمان پروژه پایپ لاین تاپی عازم ترکمنستان شده و بتاريخ ۲۲ قوس ۱۳۹۴ این پروژه را با مقامات کشور های ترکمنستان، پاکستان و هندوستان رسماً افتتاح نمودند.

موقعیت جغرافیایی افغانستان، زمینه ها و فرصت های زیاد اقتصادی و امنیتی را برای کشور های آسیای میانه و آسیای جنوبی می تواند فراهم سازد. افغانستان با موقعیتی که دارد، نقطه مهمی میان کشور

های آسیای میانه و آسیای جنوبی محسوب می گردد که در یک طرف کشور های با منابع عظیم طبیعی قرار دارند که می خواهند منابع طبیعی شان را به کشور های جنوب آسیا صادر نمایند و در طرف دیگر آن، کشور های مانند پاکستان، چین و هند موقعیت دارند که به منابع طبیعی بخصوص گاز آسیای میانه بی نهایت نیازمند می باشند.

هندوستان سالانه ۵۸ میلیارد متر مکعب گاز مصرف می نماید، از جمله ۴۸ میلیارد متر مکعب آنرا از منابع داخلی تهیه کرده و متباقی آنرا از خارج کشور وارد می کند

که به همین دلیل می خواهد روابط اش را با کشور های تولید کننده نفت و گاز آسیای میانه بهتر سازد. آگاهان امور اقتصادی به این عقیده اند که هندوستان از لحاظ جغرافیایی با آسیای میانه مرز مشترک ندارد، اما با آنهم نزدیکترین منابع نفت و گاز برای هندوستان کشور های آسیای میانه شمرده می شوند. بنأ هندوستان با امضای قرارداد گاز تاپی گام بزرگی را جهت حضور در بازار های بزرگ انرژی آسیای میانه برداشته و به همین اساس خواهان استقرار ثبات در افغانستان و حسن همجواری با پاکستان

»

می باشد.

خط گاز تاپی به طول ۱۸۰۰ کیلو متر از شمال شرق ترکمنستان (دولت آباد) آغاز و با عبور از مرزهای افغانستان و پاکستان به کشور هندوستان وصل می گردد که از جمله ۲۰۰ کیلو متر آن در خاک ترکمنستان، ۷۳۵ کیلو متر آن از خاک افغانستان و متباقی آن از خاک پاکستان تا منطقه مورد نظر هندوستان ادامه می یابد. این خط لوله گاز سالانه توانایی انتقال ۳۳ میلیارد متر مکعب گاز را دارد. در خاک افغانستان این پایپ لاین از بندر تورغندی آغاز و از طریق ولایات، فراه، نیمروز، هلمند و بندر سپین بولدک قندهار به پاکستان وصل و بعداً تا هندوستان امتداد می یابد.

اعمار پایپ لاین گاز از لحاظ اقتصادی، سیاسی و امنیتی برای افغانستان بسیار مهم و با ارزش است و براساس پیش بینی ها افغانستان سالانه مبلغ چهار صد میلیون دالر از طریق ترانزیت گاز به پاکستان و هندوستان اخذ نموده و برای بیشتر از ۱۲ هزار نفر کار دایمی ایجاد می گردد. براساس گفته های مقام های مسئول جهت انتقال گاز از ترکمنستان الی هندوستان، ۱۲ پمپ فشار ساخته می شود که از جمله

۵ پمپ آن به ارزش یک میلیارد دالر در افغانستان مستقر خواهند شد. به همین ترتیب با عبور پایپ لاین متذکره از خاک افغانستان، روزانه ۵۰۰ میلیون فوت مکعب گاز ترکمنستان از طریق لوله تاپی در خدمت افغانستان قرار گرفته و سهم کشور های پاکستان و هند از طریق این لوله روزانه یک میلیارد و ۳۲۵ میلیون فوت مکعب خواهد بود.

ظرفیت صدور خط لوله تاپی حدود ۳۳ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در یک سال بر آورد شده و قرار است تا سال ۲۰۱۸ میلادی با سرمایه گذاری ۱۰ میلیارد دالری به بهره برداری سپرده شود. گفتنی است که روسیه از طرح و تطبیق این پروژه حمایت نموده، اما مشارکت فعال هند در رفع مشکل هزینه ای آن امر حتمی محسوب می شود.

انتقال گاز تاپی از طریق افغانستان به پاکستان و هند برای اولین بار نقش ترانزیتی افغانستان را در منطقه تثبیت کرد و بدین ترتیب افغانستان برای اولین بار توانست یک پروژه اقتصادی بزرگ را جذب و نقش ترانزیتی خود را در منطقه ایفاء نماید.

مردم عزیز افغانستان عملی شدن این پروژه بزرگ را یک گام مهم در راستای خود کفایی اقتصادی دانسته و باور دارند که این پروژه می تواند جایگاه کشور را در عرصه اقتصادی به عنوان نقطه اتصال میان آسیای میانه و جنوب شرق آسیا به اثبات

برساند.

قابل یادآور است که بیست و دومین نشست کمیته رهبری پروژه انتقال گاز تاپی به تاریخ ۱۵ اسد ۱۳۹۴ در شهر عشق آباد ترکمنستان دایر شد که هدف از تدویر این نشست تعیین رهبر کنسرسیوم برای تطبیق پروژه تاپی بود و در این نشست تصمیم اتخاذ گردید که شرکت های علاقمند سرمایه گذاری کشورهای افغانستان، پاکستان و هند نیز در این پروژه بر علاوه اینکه می توانند سرمایه گذاری نمایند، در مدیریت و ساختمان آن سهم شوند و علاوه بر موارد فوق، روی تقسیم بندی سهام کنسرسیوم بین شرکت های علاقمند به سرمایه گذاری و موضوعات تخنیکی بحث های صورت گرفت.

همزمان با ایجاد این لوله؛ پروژه های فایرنوری، انتقال برق و خطوط آهن نیز آغاز گردیده و همچنان زمینه های آموزشی کوتاه مدت و متوسط المدت افراد مسلکی که خواش کار را در پروژه تاپی و پروژه های بعدی داشته باشند، فراهم نموده که بدون شک فرصت اشتغالی را برای مردم عزیز ما به ارمغان می آورد. □

عبدالحفیظ شاهین

منابع:

www.bbc.com/persion/afghanistan
www.darivova.com/content/afghan-

news

www.tolonews.com/fa

www.de.azadiradio.org

www.dw.com/fa-af

www.president.gov.af

نوي ډهلي ته د پيسو له نړيوال صندوق سره د مذاکرو لپاره د افغانستان بانک د لوی رئیس د سفر راپور

اقدامات:

تصویب په موخه په بندرونو او سرحدونو کې د نغدو پیسو د لیږد د مقرري د تصویب د طی مراحلو په اړه د افغانستان بانک له ازادې او ژمنې څخه ډاډ ورکړ.

۲. د کمزوره بانکونو د پیاوړتیا په برخه کې اقدامات:

د افغانستان بانک د کمزورو خصوصي او دولتي بانکونو وضعیت ته د لاسرسی یو کلن پلان مخکې چمتو کړی دی. د دې پلان له مخې د کمزوره بانکونو کمزورتیاوې، ستونزې او زیانونه پیژندل شوي دي او د افغانستان بانک لخوا ورته د موده ایزې اډانې له مخې د حل لارې او اصلاحي او تنفيذي اقدامات تدوین او بانکونو ته ابلاغ شوي دي. د افغانستان بانک د دې بانکونو د پلان د تطبیق پرمختیاوې په منظمه توګه څاري. په دې

د افغانستان بانک لوی رئیس د بانکي سکتور د اماناتو، پوړونو او شتمنیو د وروستي وضعیت د روښانه کولو ترڅنګ په جوړښتي سمونونو باندې د څارونکي (ناظر) د اهدافو د پلي کیدو او د پاتې موخو د پرمختیا لکه؛ د بانکي سکتور د شتمنیو د ډله بندۍ د مقرراتو تدوین، په بانکونو کې اړوندو افرادو ته د پور د صادرولو په مقررې کې د بدلونونو د راوستلو او په بندرونو او سرحدونو کې د نغدو فزیکي پیسو د لیږد په مقررې کې د بیا غور په اړه جزئیات وړاندې کړ او د افغانستان بانک د عالي شورا له لارې یې د دوو لومړیو مقررو د تصویب او د عدلي وزارت په همکارۍ د افغانستان د اسلامي جمهوریت په کابینه کې د

د افغانستان بانک لوی رئیس د افغانستان په چارو کې د پیسو د نړيوال صندوق د ګمارل شوي پلاوي له نوي مسؤل سره د کتنې ترڅنګ چې د ۲۰۱۵ میلادي کال د دسمبر په ۱۲ او ۱۳ نېټه په نوې ډهلي کې جوړه شوې وه، د افغانستان او د پیسو د نړيوال صندوق د ګډ اقتصادي پروګرام د پلي کیدو د وروستیو پرمختیاو او د اوږد مهاله نوي پروګرام د پیليدو د لید لوري په اړه خبرې اترې وکړې.

افغانستان د ګډ اقتصادي پروګرام په اډانه کې لاندیني اقدامات په بریالیتوب سره او د ټاکل شوې مودې د جدول له مخې ترسره کړي دي.

۱. د مقرراتي بېخښتونو د پرمختیا او د مالي سکتور د ټینګښت په برخه کې

برخه کې د افغانستان بانک د جدیت او فعاله څارنې له امله د یو شمېر بانکونو په وضعیت کې د پام وړ ښه والی راغلی دی.

۳. د مقداري موخو د پلي کیدو په برخه کې اقدامات:

د افغانستان بانک لوی رئیس د پولې سیاست او د پولې متحولونو د ودې او د اسعاري زېرمو د بدلونونو په برخه کې د مقداري موخو د تطبیق په اړه د توضیحاتو د وړاندې کولو ترڅنګ زیاته کړه، سره له دې چې د افغانستان اقتصاد په دیفلاسیوني چاپیریال کې قرار لري خو د افغانستان بانک د معقول، محتاط او لرلیدونکي سیاست په ترکیبولو سره هڅه کړې ده خو په اقتصاد کې د پیسو د ودې کچه په راتلونکو میاشتو کې د پروسوب (تورم) د بې ځایه ودې د مخنیوی په موخه له ټاکل شوې کچې څخه ټیټ وساتي، په همدې ترتیب د مبادلې په نرخ باندې له بې ساري فشارونو سره بیا هم د افغانستان بانک توانیدلی دی چې د مبادلې په نرخ کې د ناوړه نوساناتو د مخنیوی لپاره محتاطه پالیسي تطبیق کړي.

۴. نوی پروګرام

د افغانستان بانک لوی رئیس د یو کلن لنډ مهاله پروګرام بشپړېدو ته په ګوته نیولو سره د پیسو له نړیوال صندوق سره د منځ مهاله نوي تړون د لاسلیک کیدو پر موضوع ټینګار وکړ او د نظام په لوړو کچو او د منځ مهاله او اوږد مهاله نویو

پروګرامونو د ورود او تطبیقولو لپاره د پروګرامونو په پلي کیدونکو ادارو کې د پیاوړې سیاسي ارادې له شتون څخه، مقابل لوري ته ډاډ ورکړ.

ښاغلی صدیق د افغانستان او د پیسو د نړیوال صندوق ترمنځ ګډ اقتصادي پروګرام ډېر ارزښتناکه او ګټور وباله او یادونه یې وکړه چې افغانستان د نوي پروګرامونو په اړه د مذاکرو د ژر پیلیدو هرکلی کوي.

۵. په مالي، عوایدو او د دولت د لګښتونو په برخه کې پرمختیاوې:

په دې ناستو کې د عوایدو د راټولیدو، د عادي او پرامختیايي لګښتونو د اجراء او د جوړښتي سمونونو د ژمنو په برخه کې د پرمختګونو په اړه د مالیې وزارت د اقداماتو راپور وړاندې شو او افغانستان ته د مرسته کوونکو هېوادونو لخوا د ژمنه شویو مرستو د تحقق کچه تر بحث او څېړنې لاندې ونیول شوه او د عوایدو د راټولیدو او په بریالیتوب سره د ګډې برنامې د بشپړېدو په برخه کې د مالیې وزارت لاسته راوړنې مثبتې وارزول شوې.

د پیسو د نړیوال صندوق پلاوي د افغانستان د پلاوي له لیدو څخه د خوښۍ د څرګندولو ترڅنګ د مالي نظام د ټیګاو او ټینګښت، د مالي سکتور د مقرراتي او حقوقي اډانې د پرمختیا او د کمزورو بانکونو د سمون د پلان د پلي کیدو په برخه کې د افغانستان لخوا نیول شوي اقدامات وستایل.

د پیسو د نړیوال صندوق پلاوي د لوی اقتصاد د ټیګاو، د مبادلې د نرخ د نوساناتو د مدیریت او د مبادلې په نرخ کې د نسبي انعطاف مننې ترمنځ د انډول د رعایتولو او د اسعاري زېرمو د ساتلو، د پروسوب (تورم) د نرخ د ناوړه نوساناتو د مخنیوی په موخه د پیسو د کچې له بې ځایه ودې څخه د مخنیوی په برخه کې سیاستی ترکیب (Policy mix)، مناسب ترکیب د ارزولو ترڅنګ وستایه.

د پیسو د نړیوال صندوق پلاوي د دې مقررو طی مراحل او په خپل وخت تصویبول د پیسو د نړیوال صندوق د یو کلن پروګرام په بشپړېدو کې خورا اړین په ګوته کړ او اعلان یې وکړ چې د اړتیا په صورت کې چمتو یو څو د دې مقررو د مسودې په اړه اصلاحی نظرونه د افغانستان بانک سره شریک کړو.

د پیسو د نړیوال صندوق پلاوي له افغانستان سره د تخنیکي او د ظرفیت لوړولو په برخه کې د دوامداره همکاريو د دوام لپاره د دې صندوق د چمتوالي د څرګندولو ترڅنګ له افغانستان سره د پیسو د نړیوال صندوق د زیاتې لیوالتیا له امله د نویو پروګرامونو د پیل کیدو خبر ورکړ او زیاته یې کړه چې د اوسني ګډ پروګرام د بریالي بشپړېدو سره به د ۲۰۱۶ میلادي کال د فبرورۍ په میاشت کې د اوسني پروګرام د لاسته راوړنو او پایلو له ارزونې وروسته به د نوي پروګرامونو په اړه مذاکرې پیل شي. □

بانکوت های مدرس جمعآوری شده در زون غرب حریق شد

محترم عیسی خان طراب در جریان پروسه حریق در رابطه به حفظ و نگهداشت از بانکوت ها، پروسه جمعآوری و آماده ساختن بانکوت های مندرس طبق طرزالعمل حریق بانکوتهای مندرس به کارمندان محترم زون غرب و صرافان مربوط مفصلاً معلومات ارائه نموده، آنها را متوجه مسئولیت ها و وظایف شان نمود. □

عملیات بانکی و خزانه داری گُل تحت ریاست محترم الحاج عیسی خان طراب معاون دوم د افغانستان بانک عازم هرات گردیدند و در حالیکه آمر زون ساحوی غرب د افغانستان بانک نیز حضور داشت، بانکوت های مندرس را بعد از کنترل و شمارش دقیق حریق نمودند. برای معلومات بیشتر در رابطه به انواعیه بانکوت های مندرس جمعآوری شده زون غرب به جدول ذیل مراجعه شود:

انواع بانکوت	تعداد بندل	مبلغ به افغانی
هزار افغانیگی	۳۹۰	۳۹۰,۰۰۰,۰۰۰
پنجصد افغانیگی	۸۳۵	۴۱۷,۵۰۰,۰۰۰
یکصد افغانیگی	۱۴۶۰	۱۴۶,۰۰۰,۰۰۰
پنجاه افغانیگی	۱۶۶۰	۸۳,۰۰۰,۰۰۰
بیست افغانیگی	۱۰۳۰	۲۰,۶۰۰,۰۰۰
ده افغانیگی	۱۳۹۰	۱۳,۹۰۰,۰۰۰
پنج افغانیگی	۱	۵,۰۰۰
دو افغانیگی	۱	۲,۰۰۰
یک افغانیگی	۱	۱,۰۰۰
مجموع	۶۷۶۸	۱,۰۷۱,۰۰۸,۰۰۰

بر اساس ماده های ۳۹ و ۴۲ قانون د افغانستان بانک، بانکوتهای کهنه و فرسوده (مندرس) همواره توسط نمایندگی های د افغانستان بانک و بانک های تجارتی دولتی و خصوصی از طریق داد و ستد جمعآوری و در عوض بانکوت های جدید توزیع می گردد تا هموطنان ما در داد و ستد پولی دچار مشکل نگردند. پول های جمعآوری شده مندرس با تفکیک انواعیه های آن در زون ها و مرکز د افغانستان بانک توسط هیئت مؤظف حریق بانکوتهای مندرس، حریق می گردد.

به سلسله حریق بانکوتهای مندرس در زون ها و به تأسی از حکم شماره ۱۳۱۴ مورخ ۲۳ عقرب ۱۳۹۴ مقام محترم ریاست گُل د افغانستان بانک، به تاریخ ۲ قوس ۱۳۹۴ هیئت متشکل از نمایندگان محترم شورای ملی افغانستان، وزارت های محترم عدلیه و مالیه، ریاست محترم عمومی امنیت ملی، اداره محترم ناظر گُل د افغانستان بانک، آمریت محترم

بررسی جایگاه قانونی د افغانستان بانک و سیاست پولی

حسب الله ذکی
کارمند د افغانستان بانک

طبق ماده دوازدهم قانون اساسی "د افغانستان بانک، بانک مرکزی دولت و مستقل می باشد و همچنان مطابق ماده دوم

پولی یک بخش از سیاست های کلان اقتصادی به شمار می رود و با توجه به نقش اساسی آن در اقتصاد کشور ها توسط بانک های مرکزی هر کشور مطابق شرایط و اوضاع اقتصادی شان اعمال می گردد. سیاست پولی یکی از مهمترین ابزار دخالت دولت در مسیر اقتصاد کلان بشمار میرود. با پولی شدن اقتصادها، اهمیت و نقش سیاست های پولی در کشورها روز افزون گردیده است. سیاست پولی به دلیل اثراتی که بر حجم پول و تقاضای کل در اقتصاد دارد، حایز اهمیت می باشد.

یکی از مراحل اساسی پالیسی عامه مشروعیت دادن آن از طریق قوانین است، بنابر قراریکه سیاست پولی د افغانستان بانک بررسی گردید، دارای پشتوانه ای قانونی بوده و قابلیت اجراء را بدون قید و شرط دارا می باشد. در مقاله حاضر جایگاه قانونی و حقوقی د افغانستان بانک و سیاست پولی آن به بحث و تحلیل گرفته شده است. د افغانستان بانک، منحیث بانک مرکزی افغانستان یگانه مرجع طرح و تطبیق سیاست پولی در کشور است. سیاست

قانون د افغانستان بانک طرح و تطبیق سیاست پولی کشور از وظایف این بانک می باشد و سیاست پولی د افغانستان بانک نظر به قانون د افغانستان بانک مشروعیت خود را کسب می نماید.

با در نظر داشت موضوعات فوق، در این مقاله دو موضوع اساسی تحلیل خواهد گردید که عبارتند از:

الف- جایگاه قانونی و حقوقی د افغانستان بانک که بالای استقلالیت و خود مختاری د افغانستان بانک تأثیر گذار است.

ب- جایگاه قانونی سیاست پولی که بالای مشروعیت آن از لحاظ تطبیق و اجرایی بودن تأثیر گذار است.

۱- جایگاه قانونی و حقوقی د افغانستان بانک

د افغانستان بانک یگانه متولی و مجری سیاست پولی در افغانستان بوده که پس از مطالعه، تحلیل و بررسی عمیق از شرایط و تحولات اقتصادی کشور، سیاست پولی مناسب را طرح و تدوین می نماید.

تحت قانون د افغانستان بانک، هدف اصلی سیاست پولی همانا تأمین و حفظ ثبات قیم داخلی می باشد. استقلالیت و خودمختاری د افغانستان بانک که در ماده ۱۲ قانون اساسی تصریح

گردیده است؛ نقش اساسی را در کامیابی سیاست های پولی د افغانستان بانک ایفاء می کند. برخورداری از استقلالیت به د افغانستان بانک امکان میدهد تا به اهداف اصلی خویش مبنی بر تحقق ثبات قیم داخلی و حفظ نظام مالی نیرومند، بدون هرگونه دخالت سیاسی، نائل گردد. در پرتو قانون د افغانستان بانک، این بانک اجازه ندارد تا اضافه برداشت را به شکل تمویل کسر، برای حکومت اجراء نماید. د افغانستان بانک به اصول ثبات اقتصادی کلان که متضمن کاهش تدریجی تورم پولی در طول یک دوره زمانی مشخص و محرک رشد اقتصادی است، متعهد گردیده است.

۲- جایگاه قانونی سیاست پولی د افغانستان بانک

سیاست پولی در پهلوی سیاست مالی یکی از ارکان مهم و اساسی رهبری سیاست های گلی اقتصادی می باشد که نقش اساسی را در فراهم سازی بستر مناسب برای رشد فعالیت های اقتصادی ایفاء می نماید. سیاست پولی عبارت از مجموعه تدابیر و اقداماتی مشخص به منظور ایجاد فضای مطلوب جهت تحقق اهداف اقتصادی، نیل به استقرار ارزش پولی و

سطح مطلوب قیمت ها از طریق ایجاد یک تعادل میان تولید مجموعی و تقاضای مجموعی با استفاده از وسایل و ابزار های پولی می باشد. مطابق ماده شصت و دوم قانون د افغانستان بانک، د افغانستان بانک مسئول طرح، اتخاذ و اجرای سیاست پولی کشور است.

اهداف سیاست پولی د افغانستان بانک: مطابق ماده دوم قانون د افغانستان بانک، هدف اولی د افغانستان بانک را ثبات قیمت های داخلی تشکیل میدهد. بدون شک دست یابی به این هدف بدون تأمین و حفظ ثبات ارزش پول ملی در برابر قیمت کالا ها و خدمات امکان پذیر نیست. از آنجائیکه افغانستان مطابق ماده دهم قانون اساسی دارای یک نظام اقتصاد بازار آزاد می باشد، بناً ثبات قیمت های داخلی از نوسانات نرخ مبادله نیز تأثیر پذیر می باشد. از اینرو د افغانستان بانک تغییرات در ارزش پول افغانی در برابر اسعار خارجی را زیر نظر داشته و جهت هماهنگ ساختن سیاست پولی و ارزی رژیم ارزی متحول مدیریت شده (Managed Floating Exchange Rate) را استفاده می نماید، بناً بانک با استفاده از ابزار سیاست پولی، ثبات قیمت

ها را در بازار بوجود می‌آورد.

د افغانستان بانک جهت کنترل و ارزیابی سیاست های پولی کشور، سه هدف مقداری یعنی تعیین سقف برای رشد پایه پولی، تعیین سقف برای رشد پول در دوران و تعیین سطح میزان ذخایر اسعاری کشور را تعیین نموده است که با در نظر داشت این اهداف در حمایت سیاست های کلی اقتصادی دولت و تقویت رشد اقتصادی دوامدار نقش چشمگیر را ایفا می نماید.

هدف اولی د افغانستان بانک را ثبات قیمت های داخلی تشکیل می دهد؛ سایر اهداف د افغانستان بانک که تابع هدف اولیه آن میباشد، عبارت از حمایت سیالیت (نقدینگی)، قابلیت پرداخت دیون، فعالیت مؤثر سیستم مالی ثابت متکی بر اقتصاد بازار و تقویه سیستم پرداخت مصون می باشد.

ابزار سیاست پولی د افغانستان بانک:

د افغانستان بانک مطابق ماده شصت و سوم قانون د افغانستان بانک در اجرای سیاست پولی و برای کنترل میزان پایه پولی از دو وسیله استفاده می نماید که عبارتند از:

۱. فروش اسعار: فروش اسعار در

چارچوب مقرر خرید و فروش اسعار از طریق پروسه مزایده (لیلام) آزاد و شفاف با اشتراک بانک های تجارتي و صرافان مجوز، در حال حاضر هفته سه بار از جانب د افغانستان بانک راه اندازی میگردد.

۲. لیلام اوراق سرمایوی: ابزار دومی که از سوی د افغانستان بانک جهت کنترل پایه پولی مورد استفاده قرار می گیرد، عبارت از فروش اوراق سرمایوی می باشد که به شکل هفته وار به بانک ها بفروش میرسد. علاوه بر ابزار فوق د افغانستان بانک مطابق ماده شصت و چهارم از ابزار دیگر پولی مانند ذخایر الزامی بانک ها که نزد د افغانستان بانک است، نیز به هدف اجرای سیاست پولی می تواند استفاده نماید. در حال حاضر نسبت ذخایر اجباری (قانونی) سپرده بانک ها نزد د افغانستان بانک ۸ فیصد می باشد.

نتیجه گیری

از مطالعه و تحلیل جایگاه قانونی و حقوقی د افغانستان بانک و سیاست پولی آن به این نتیجه میرسیم که تطبیق سیاست های پولی در مطابقت با قوانین مربوطه صورت گرفته و ابزار سیاست پولی مبنای قانونی دارد و د افغانستان بانک منحیث

نهاد تطبیق کننده سیاست پولی کشور دارای استقلالیت کامل است و همین استقلالیت سبب شده است که د افغانستان بانک سیاست های مؤثر پولی و مالی را طرح، اتخاذ و تطبیق نماید که بدون شک در تأمین هدف اولیه د افغانستان بانک نقش اساسی داشته و در گُل رشد اقتصادی دوامدار را حمایه می نماید. □

منابع و مآخذ

۱. مجموعه قوانین افغانستان (قوانین بانکی)

۲. راپور سالانه د افغانستان بانک

۳. قانون اساسی افغانستان

۴. رسولی، اشرف، تحلیل و نقد قانون اساسی افغانستان

پلان استراتژیک د افغانستان بانک (۱۳۸۸-۱۳۹۲)

هجری شمسی)

۵. السان، مصطفی. حقوق بانکی، محل چاپ یاران

(قم) تهران، سال چاپ ۱۳۹۱

۶. فرجی، یوسف. پول، ارز و بانکداری، محل

چاپ تهران، سال چاپ ۱۳۸۶

۷. علی ماجدی- حسن گلریز، پول و بانک از نظریه تا

سیاست گذاری چاپ دوم آذر ماه ۱۳۶۸ - انتشارات

مرکز آموزش بانکداری بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران

سایت: www.google.com

www.centralbank.gov.af

مختصری در مورد دستاورد های نظام بانکی طی سال مالی ۱۳۹۳

نظام بانکی کشور که یک نظام موفق بشمار میرود، طی بیشتر از یک دهه گذشته به دستاوردهای قابل توجهی دست یافته و در رشد اقتصادی کشور نقش چشمگیری ایفاء نموده است. این نظام در چارچوب سیستم اقتصاد بازار فعالیت می نماید که خدمات ارزنده و مفید را از طریق سیستم های مُدرن و پیشرفته برای مشتریان اش عرضه می نماید.

«

نظام بانکی کشور بعد از سال ۱۳۸۱ صفحه جدیدی را گشود، بر اساس قوانین جدید بانکی تمام امور تجارتي به بانک های دولتي و خصوصي واگذار گرديد. بانکها یکی پی دیگر بعد از اخذ جواز از د افغانستان بانک، به فعالیت شروع نموده و سهولت های زیادی را برای متشبین، تولید کنندگان، سرمایه گذاران، مشتریان و مردم عامه فراهم نمودند.

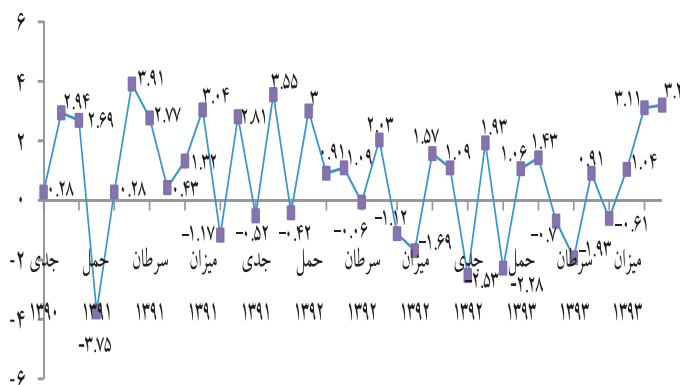

نظام بانکی کشور که جزوی از نظام مالی کشور است طی سال های گذشته از وضعیت خوبی برخوردار بود که روند سپرده گذاری، وضعیت دارایی ها، اجرای قروض و فایده نظام بانکی همه سیر خوبی را دنبال می نمایند که در اینجا مختصراً به چند موضوع آن طی سال مالی ۱۳۹۳ اشاره می نمائیم:

نظام بانکی افغانستان طی سال مالی ۱۳۹۳ از نافعیت خوبی برخوردار بوده که مجموع دارایی های این نظام طی سال مالی ۱۳۹۳ به ۲۵۶.۷۹ میلیارد افغانی می رسد که در مقایسه با دوره قبلی (۲۴۵.۷۵) میلیارد افغانی ۴.۵۰ فیصد افزایش یافته است و همچنان به مقایسه ماه قبلی (عقرب ۱۳۹۳) ۳.۲۲ فیصد صعود نموده است.

برای معلومات بیشتر به گراف ذیل مراجعه شود.

رشد مجموعی دارایی های نظام بانکی

شماره	ولایات	مبلغ قرضه (به میلیون افغانی)	از قرار فیصدی مجموع قروض
۱	کابل	۳۵,۰۱۱.۵۴	۸۰.۹۸٪
۲	هرات	۲,۴۲۸.۱۸	۵.۶۲٪
۳	بلخ	۱,۹۲۰.۴۵	۴.۴۴٪
۴	ننګرهار	۹۱۴.۳۵	۲.۱۱٪
۵	کندهار	۴۷۲.۰۴	۱.۰۹٪
۶	بغلان	۴۶۵.۹۱	۱.۰۸٪
۷	بدخشان	۳۴۴.۱۱	۰.۸۰٪
۸	کنډز	۳۲۸.۵۵	۰.۷۶٪
۹	پروان	۳۱۶.۱۳	۰.۷۳٪
۱۰	جوزجان	۱۹۵.۶۶	۰.۴۵٪
۱۱	تخار	۱۶۲.۶۲	۰.۳۸٪
۱۲	سرپل	۱۳۱.۲۸	۰.۳۰٪
۱۳	بامیان	۱۱۸.۸۴	۰.۲۷٪
۱۴	سمنګان	۹۸.۸۱	۰.۲۳٪
۱۵	فاریاب	۸۷.۴۸	۰.۲۰٪
۱۶	غزنی	۳۴.۰۲	۰.۰۸٪
۱۷	سایر ولایات	۰.۰۷	۰.۰۰٪
مجموعه		۴۳,۰۳۰.۰۵	۹۹.۵۳٪
قروض خارج از افغانستان			
۱	پاکستان	۲۰۳.۳۱	۰.۴۷٪
مجموع قروض		۴۳,۲۳۳.۳۶	۱۰۰.۰۰٪

سپرده ها که بخش بزرگ بدهی های سیستم بانکی کشور را تشکیل می دهد، طی سال مالی ۱۳۹۳ بالغ بر ۲۱۸.۸۴ میلیارد افغانی می گردد که به مقایسه دوره قبلی (سال مالی ۱۳۹۲) ۵.۳۳ فیصد افزایش را نشان می دهد و از ماه گذشته بدینسو ۳.۸۳ فیصد افزایش داشته است که ترکیب امانات مجموعی (حسابات جاری، میعاد و پس انداز) در اخیر ماه قوس ۱۳۹۳ در جدول ذیل نشان داده شده است.

مجموع قروض ناخالص نظام بانکی از قرار سال مالی ۱۳۹۳ بالغ بر ۴۳.۲۳ میلیارد افغانی می گردد که به مقایسه دوره قبلی (سال مالی ۱۳۹۲) ۷.۸۹ فیصد کاهش نموده است و به مقایسه ماه قبلی (عقرب ۱۳۹۳) ۲.۴۵ فیصد نزول را نشان می دهد. بر اساس احصائیه ماه قوس ۱۳۹۳ توزیع مجموعه قروض در ولایات در جدول ذیل ارائه گردیده است.

بخشیدند که احصائیه تعداد کارمندان، مقروضین، امانت گذاران و سایر مشتریان در جدول ذیل نشان داده شده است.

مشخصات	تعداد
کارمندان داخلی	۸۵۳۵
کارمندان خارجی	۱۰۴
مقروضین	۵۴۲۱۷
امانات گذاران	۳۵۳۴۰۷۵۴
سایر مشتریان	۲۰۳۸۹

نظام بانکی کشور بصورت کل طی سال مالی ۱۳۹۳ سیر خوبی را دنبال نموده است، در صورتیکه وضعیت امنیتی هر چه بیشتر تأمین گردد، اعتماد و اعتبار مردم به بانکها نیز بیشتر گردیده و مردم سپرده های خود را نزد بانکها می گذارند و بانکها به نوبه خویش روند اعطای قرضه به متشبهین خرد، متوسط و بزرگ را افزایش می دهند که بدین ترتیب تصدی ها پروسه تولید را رونق بخشیده که طبعاً با افزایش تولیدات و توسعه کاروبار فرصت های کاری برای تعدادی از مردم فراهم شده و معضله بیکاری به مرور زمان کاهش یافته و حتی مهار گردیده و مانع فرار نیروی کار ماهر از کشور می گردد که در نتیجه بهبود اقتصاد کشور را به همراه خواهد داشت. □

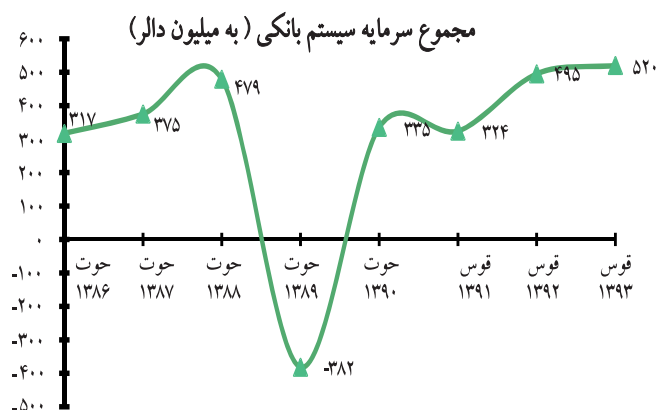
یما عقیف

اقتباس: راپور سالانه ۱۳۹۳ د افغانستان بانک

ترکیب مجموعی امانات در اخیر ماه قوس ۱۳۹۳ (به میلیون افغانی)

جاری	۱۷۱،۲۳۳.۱۴
میعادی	۷،۴۷۱.۷۲
پس انداز	۴۰،۱۴۲.۲۵
مجموعه	۲۱۸،۸۴۷.۱۱

نظام بانکی کشور از سرمایه مالی کافی برخوردار بوده که در ماه قوس ۱۳۹۲ بالغ بر ۲۸.۲۵ میلیارد افغانی بود که با افزایش ۶.۸۵ فیصد در ماه قوس سال مالی ۱۳۹۳ به ۳۰.۲۵ میلیارد افغانی رسید.

نظام بانکی افغانستان در جریان سال ۲۰۱۴ (سال مالی ۱۳۹۳) بطور مجموعی ۲.۱۷ میلیارد افغانی فایده نموده است که در مقایسه ۱.۴۳ میلیارد افغانی فایده در دوره قبلی (سال مالی ۱۳۹۲) افزایش قابل ملاحظه ای را نشان می دهد.

باید گفت که تعداد افراد چه بشکل مستقیم و غیر مستقیم از مزایای نظام بانکی در مرکز و ولایات کشور مستفید شده و تعداد هم جهت توسعه کار و بارشان از قرضه های بانکهای تجاری استفاده نموده و فعالیت های خویشرا توسعه

مرکزي بانک

او په دوران کې

د پیسو د چارو

سمبالتیا

انساني ژوند د نورو ډېرو اړخونو ترڅنګ د اقتصادي، سياسي او ټولنيزو اړيکو ټولګه ده چې د راکړو ورکړو يعنې مبادلې برخه په کې ډېره درنه ده. د اقتصادي راکړو ورکړو وسيله د پیسو (Money) په نوم يادېږي. پيسې د انساني ژوند د تاريخي لاسته راوړنو هغه ښکارنده ده چې هيڅ تاريخ لیکونکی په دې نه دی توانېدلی چې په دقيقه توګه د هغه د رامنځته کېدو ځای معلوم او ثبت کړي.

پيسو د خپل تاريخي بهير په ترڅ کې په وچو سيمو، هېوادونو او ټولنو کې بيل ارزښت او بڼې درلودلې دي. پيسې د خپل تکاملي او پراختيايي بهير په ترڅ کې د څارويو، د څارويو د پوستوکو، تنباکو، وچ شويو ماهيانو، ښکلايزو تيرو

او نورو څخه اوسنيو فلزي سکو، کاغذي نوټونو او اوسني بانکي کارتونو او ډيجيټلي پيسوته بدلې شوې دي. هره پيسه د لومړنيو مبادلوي توکو څخه نيولې تر نننيو پرمختلليو پيسو د يوه ټاکلي ارزښت استازيتوب کوي چې د ((پشتووانې)) په نوم يادېږي. د هرې کاغذي او يا فلزي پيسې پشتوانه هغه مقدار قيمتي فلز (سره زر او ياسپين زر) او يا هم نړيوال معتبر اسعار او دولت او مرکزي بانک ته دمنلو وړ بهالرونکې پاڼې دي چې د هېواد د مرکزي بانک لخوا زيرمه او په بدل کې يې په اعتباري بڼه بانک نوټ او د ارزان بيو فلزاتو او الياژو سکې چې د دولت په استازيتوب يې مرکزي بانک ضمانت کوي، خپرېږي. بانکونه هم د پيسو د شکلي او محتوايي تکامل د بهير زيربنده او اصلاً د پيسو او ارزښت لرونکو سندونو ساتلو او مدیریت ته د اړتيا په موخه منځ ته راغلي دي چې په ۱۱۱۷م کال په وينز کې د وينز بانک په نوم د يوه بانک رامنځ ته کېدل يې پيل ګڼل کېږي.

بانکونه چې په امنيتي لحاظ ډېر ټينګ او د اعتبار وړ ځای وي، د فعاليت په ترڅ کې وګړو، اقتصادي تصديو او کاروباريانو ته بېلابېلې آسانتياوې برابروي، په خپلو سيفونو کې دوګړو ګانې، قيمتي شيان او اسناد ساتي او مختلف خدمتونه تر سره کوي، دا خدمتونه د نن ورځې د نويو ټکنالوژيو او

اطلاعاتي پرمختلليو امکاناتو له برکته د پخوا په پرتله ډېر زيات او ګړندي شوي دي.

د اوس وخت بانکونه په ټوليزه توګه د دندو د اجرا په اړوند په دوو برخو، مرکزي بانکونه او سوداګريز بانکونه وېشل کېږي.

سوداګريز بانکونه په عامه بڼه د وګړو د پيسو د ساتلو، د ټولنې د لګښتونو څخه پاتې وجوهو د راټولولو، د اعتبار او پورونو د تدارک او توزيع، مالي عملياتو، د اسعارو د پېر او پلور او د وجوهو د ليرد راليرد او نورو ورته چارو دندې تر سره کوي. په داسې حال چې مرکزي بانکونه د پولي سيستم د تنظيم او نظارت دندې پرمخ بيايي.

پولی سياست او مرکزی بانک

اقتصادي سياستونه د ځانګړو اقتصادي او ټولنيزو موخو په خاطر په اقتصاد کې د دولت د کړنو او لاسوهنو ټولګې ته ويل کېږي چې هڅه کوي د اوسنۍ وضعې په بدلون سره د تمې وړ وضعه رامنځته شي. د مرکزي بانک دنده د هېواد د پولي سياست طرحه او تنظيم، او په عمل کې پلي کول دي.

پولي سياست د اېزارو، پرېکړو او عملي کړنو هغه ټولګه ده چې د مرکزي بانک او اړونده مالي پولي ارګانونو له خوا او په واسطه يې د ملي پيسو ارزښت ساتل، د يو د لوړوالي څخه مخنيوی، د استخدام مطلوبې کچې او اقتصادي ودې

ته د رسېدو موخې تعقیبېږي.

پولي سیاست د ربحې د نرخ او ټولنې ته د پیسو د عرضې د کچې د نسبت د څرنګوالي چارې بیانوي او د پرمخ بیولو دنده یې د مرکزي بانک په غاړه وي، نو هغه مهال چې د ربحې نرخ ټیټ وټاکل شي او یا په هر بل علت (د ربحې د نرخ د ټیټوالي له کبله د بانکونو څخه د متشبثینو او کاروباریانو له خوا زیات پور اخیستل او یا د وګړو له خوا زېرمه کړل شوې پیسې په دوران کې اچول) چې وي په دوران کې پیسې زیاتې شي او د پیسو د زیاتوالي له کبله یوه توکې ته تقاضا هم زیاته شي نو د رقابت په پایله کې د هغه بیه لوړېږي. کله چې یوه ټاکلې جنس ته څو پیرودونکي چې د پېرلو اراده هم لري شتون ولري، مالک او عرضه کوونکې د پخوا په پرتله د هغه لپاره زیاتې پیسې وغواړي نو جنس د هغه چالاس ته ورځي، چې زیاتې پیسې ورکوي.

ډېر وختونه هم د تورو غیر قانوني او مافیایي فعالیتونو څخه لاسته راغلې پیسې چې اړوند مسؤل سازمانو ته معلومې نه وي او بازار ته عرضه کېږي، د توکو د لوړوالي سبب کېږي او د هغه کسانو پر ژوند ناوړه اغیزې کوي چې ثابت عاید لري. او که دا توکي د صنعتي تولید لپاره اومه مواد وي نو د تولیدي محصول بیه یې لوړېږي په پایله کې په بازار کې د بالامثله توکو سره سیالي نشي کولای. په

دې توګه د توکو د نه خرڅلاو په نتیجه کې صنعتګر زیان ویني او ورشکست کېږي.

له بلې خوا که په ټولنه کې دشته توکو په پرتله په دوران کې پیسې کمې وي نو د پېرلو کچه راټیټېږي او توکي د نه خرڅلاو له کبله پر مالک تاوان کېږي. مالک زیان ویني او د نور تولید توان له لاسه ورکوي. اقتصادي رکود منځته راځي او تولید کم او یا بېخي بندېږي او اقتصادي او ټولنیز بحران ته لاره خلاصوي.

د پورتنیو یاد شویو دواړو حالتونو د مخنیوي لارې چارې په مرکزي بانکونو پورې اړوند دي. مرکزي بانک ددې ستونزو د مخنیوي لپاره د هغه سیاستونو څخه چې د (انقباضي) او (انبساطي) سیاستونو په نامه یادېږي کار اخلي، یعنې کله چې احساس شي چې په دوران کې پیسې د لازمې کچې څخه زیاتې دي د انقباضي سیاست څخه په کار اخیستو د ټولنې څخه پیسې راټولوي او د هغه برعکس هغه مهال چې په دوران کې پیسې د ټولنې د اقتصادي او نورمال بهیر ته ځواب ونشي ویلای او کمې وي، د انبساطی سیاست په کارولو سره، اقتصادي بهیر ته پیسې (تزریق) کوي.

مرکزي بانکونه د دې دواړو سیاستونو د عملي کولو په خاطر د ټاکلیو وسیلو څخه چې په ډېرو هېوادونو په تېره بیا وروسته پاتې هېوادونو کې کارول کېږي،

ګټه پورته کوي.

په ټولیزه توګه هغه وسیلې چې یو بانک یې د انقباضي او انبساطي پالیسیو د عملي کولو په خاطر ترې کار اخلي عبارت دي له:

- د قانوني زېرمو په نرخ کې بدلون

- د بیا ځلې تنزیل په نرخ کې بدلون

- د پرانیستي بازار عملیات

د قانوني زېرمو په نسبت کې بدلون:

سوداګریز بانکونه چې د خلکو او د ټولنې د سازمانونو سپارنې اخلي د ګټې د لاسته راوړلو او د کاروباریانو د تمویل په خاطر هغه بیرته په پور ورکوي. ډېر وختونه بانک ته د دې سپارل شویو پیسو کچه ډیره وي او که بانک هغه ټولې بیرته په پور او اعتبار ورکړي په ټولنه کې د پیسو د زیاتوالي (پولي تورم) سبب کېږي او په بیا ناوړه اغیزه کوي. نو د دې کار د مخنیوي په خاطر د مرکزي بانک د قانون پر بنسټ په سوداګریزو بانکونو کې د سپما شویو پیسو یوه ټاکلې کچه، د سوداګریز بانکونو لخوا د «قانوني زېرمو» تر نامه لاندې مرکزي بانک ته ورکوي. دا زېرمې په مرکزي بانک کې امانتې او د اړوند سوداګریز بانک ملکیت وي او مرکزي بانک د دې پیسو په خاطر زېرمه کوونکي سوداګریز بانک او یا کومي بلې مرجع ته ربحه نه ورکوي او یوازې د اړوند بانک د نغدو پیسو د سیالیت په انډول کولو کې ترې کار اخیستل کېږي.

«

د بیاځلې تنزیل په نرخ کې بدلون:

د پیسو د کچې د تنظیم په خاطر د پولې سیاستونو د وسیلو د جملې څخه یوه بله وسیله هم د بیا ځلې (مجدد) تنزیل نرخ دی.

بیا ځلې تنزیل داسې دی چې یو شخص، مؤسسه او یا تصدې یو برات، چک او یا پولې حواله په لاس کې لري او غواړي د اړتیا د رفع کولو په خاطر د پیسو د اخیستو د نېټې (سررسید) څخه مخکې په هغه کې شاملې پیسې ترلاسه کړي، نو د خپلو معاملو اړوند او یا کوم بل سوداګریز بانک ته ورځي او خپل سند د هغې د بیې نه یو څه په ټیټه (په تنزیل) په بانک باندې پلوري او خپلې پیسې ترلاسه کوي. پېرودونکی بانک تر سر رسیده پورې سند ساتي او بیا خپلې پیسې د سند د صادرونکي څخه ترلاسه کوي. په دې توګه بانک د یو څه مودې لپاره د حوالې د ساتلو په بدل کې د تنزیل د بیې په اندازه ګټه ترلاسه کوي.

ډیر وختونه د دې بهالرونکي سند پېرودونکی بانک، د سند د وخت تر رارسیدو مخکې پیسو ته اړ کېږي نو په خپل وارسره د مشتري تنزیل کړی سند مرکزي بانک ته وړي او د پېرل شوې بیې څخه په ټیټه (تنزیل) هغه په مرکزي بانک کې تنزیلوي، یعنې چې د سند د یوې اندازې ګټې څخه د مرکزي بانک په ګټه تېرېږي او خپلې پیسې ترلاسه کوي.

هسې چې یادونه وشوه په دې وسیلې کې هم د پیسو د حجم د کنټرول موخې پرتې دي یعنې هغه مهال چې په چلند کې د زیاتو پیسو لپاره اړتیا وي، مرکزي بانک د تنزیل نرخ راټیټوي، تر څو سند لرونکي د خپل سند په بدل کې پیسې ترلاسه او په ټولنه کې د پیسو د حجم په زیاتوالي کې ونډه واخلي او د دې برعکس کله چې مرکزي بانک په دې وپوهیږي چې د پیسو حجم د اقتصادي فعالیتونو د نورمال او مخ پر ودې بهیر سره لازم تناسب نه لري یعنې چې په دوران کې پیسې ډیرې وي اقتصادي دوران ته د نورو پیسو د داخلېدو د مخنیوي لپاره د تنزیل د نرخ کچه لوړه ټاکي، نو په داسې حالت کې چې حواله درلودونکي د تنزیل په صورت کې د خپلې حوالې ډیره برخه له لاسه ورکوي د سر رسید څخه مخکې د خپلو پیسو له اخیستو ډډه کوي او د سند د مودې تر پوره کېدو انتظار باسي. په دې توګه د مخکې نه د حوالو د پیسو د نه اخیستلو له کبله په ټولنه کې د پیسو د حجم د زیاتېدو مخه نیول کېږي.

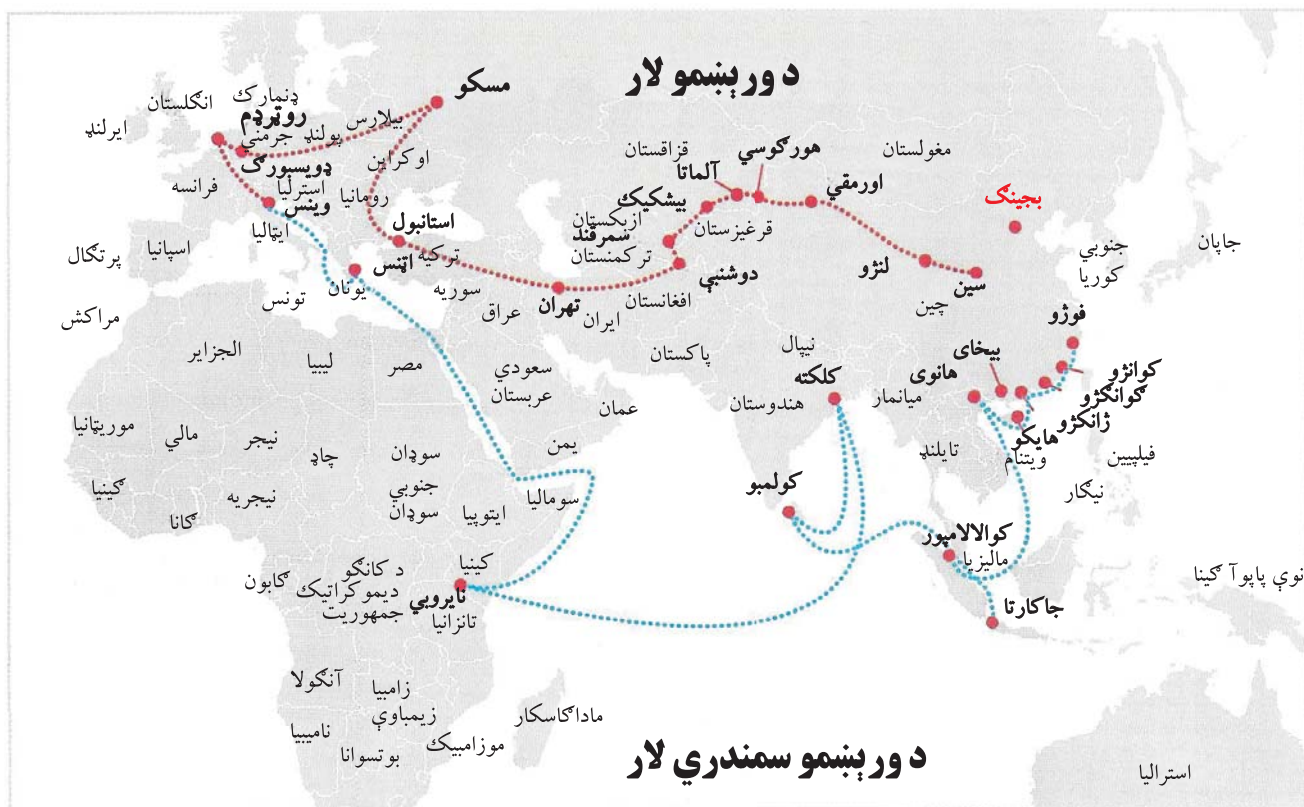
د پراښتې بازار عملیات:

دا وسیله د مرکزي بانکونو له خوا د پولې سیاستونو د کارولو په خاطر ډیره مهمه وسیله ده، مرکزي بانکونه د دې لارې څخه په کار اخیستو د پور او بها لرونکو سندونو د پېر او پلور له لارې په تېره بیا په پر مختللو هېوادونو کې چې پر

مختللي پولې بازارونه لري په دوران کې د پیسو پر حجم او ارزښت اغیزې شندي او هغه د هېواد د اقتصادي اړتیاوو په تناسب تنظیموي. په حقیقت کې د پراښتې بازار کړنې د پورونو د پامو پېر او پلور دی. هغه وخت چې بانکونه ډیر پور توزیع کړي او یا په کوم بل دلیل په چلند کې پیسې د حد نه زیاتې شي، په طبیعي بڼه د پیسو د زیاتېدو (تورم) له امله د پیسو پر ارزښت منفي اغیزه کوي او ارزښت یې ټیټېږي، نو مرکزي بانک ددې پېښې د مخنیوي په خاطر د قرضو پانې او نور بها لرونکي اسناد بازار ته د پلورلو په خاطر وړاندې کوي او د بازار څخه یو څه پیسې راټولوي، او کله چې په چلند کې د پیسو کموالی احساس شي نو بیا مرکزي بانک خپل پلورل شوي بها لرونکي اسناد بېرته پېري او په دې توګه په ټولنه کې پیسې تزریق کوي.

د یادونې وړ ده چې هغه بها لرونکي او د قرضې پانې چې مرکزي بانک یې پلوري ټکټانه (ربح) لري او دا ټکټانه هم د پیسو د راټولو او وېشلو د کچې پر اساس بدلون مومي یعنې چې نرخ یې ښکته پورته کېږي او ډیر وختونه دا بهالرونکي پانې په بازار کې لاس په لاس کیږي او خرڅیږي. □

لیکوال: څېړنوال عبدالحکیم رامیار

د چین د ورېښمو نوې لار؛ د افغانستان، سیمې او نړۍ اقتصادي او سوداګریزې اړیکې پیاوړې کوي

لومړۍ برخه

لارې په خپل ژوند کې د سیمو خلکو او هېوادونه ته نه یوازې اقتصادي ګټې ورکړي بلکې د کلتورونو په وړلو راوړلو کې یې هم مهمه ونډه درلوده. د ورېښمو لار ۴۰۰۰ میلې یا ۶۵۰۰ کیلومتره اوږدوالی لري چې په اوږدو کې د کوریا، چین، هند، پاکستان، افغانستان، ایران، تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان، قزاقستان، قرغیزستان،

سیمې له نورو هېوادونو تیرېږي او پر اروپا ننوځي. دې لارې په خپل عمر کې ډېرې لوړې ژورې زغملې چې له بده مرغه د افغانستان ښاخ یې د ۲۰ مې پېړۍ په پیل کې د پرمختللو تېرانسپورتي وسایلو په راتګ او په روسیې او چین کې د کمونیستي نظامونو د را برسېره کېدو سره جوخت وتړل شو او د آسیا-اروپا اړیکه پر دې لار پرې شوه. دې

د ورېښمو لار چې تاریخي لرغونتوب یې زرګونه کلونو ته رسیږي، په خپل وخت کې یې ختیځه، منځنۍ، سویلي او لوېدیزه آسیا له اروپا او افریقا سره تړله او د یو ارزښتمن سوداګریز پله حیثیت یې درلوده. د ورېښمو د لارې سرچینه په چین کې پرته ده او تر ټولو مهم ښاخ یې د افغانستان د بلخ ولایت او ځینو نورو شمالي سیمو او بیا د

ترکيه، عراق، سوريه او داسې نور هېوادونه پراته دي.

د دې لارې د را ژوندۍ کولو خبرې لا د شلمې پيړۍ په اتيايمې لسيزې کې د چينايانو په ژبه زمزمه کېدې، له هغه را وروسته چين ورته د شانګهای د همکارۍ د تړون د چتر لاندې ډېر کار کړی دی، د بېلګې په توګه چين ته له ترکمنستانه د ګازو نل ليکه او يا هم د چين - قزاقستان ترمنځ د اور پټلۍ د دې کار يوه برخه ده. د چين په اند د ورېښمو نوې لار به د نل ليکو او د اور پټليو لار وي ترڅو پرې وکولای شي اومه توکي وارد او پاخه صادر کړي. خو په سيمه کې د يوې نړيوالې طرحې په څېر، د ورېښمو د نوې لارې د را ژوندۍ کولو طرحه د افغانستان او امريکا ګډه طرحه ده چې بنسټيزه موخه يې سيمې ته اقتصادي او امنيتي ټېکاو راوستل دي.

د ورېښمو نوې لار به د پخوا په څېر د کاروانونو د تېرېدو لار نه، بلکې دا به د نړيوالې سوداګرۍ، اقتصاد او ترانزيت يو نړيوال جال (نېټ ورک) وي، چې د سيمې نږدې او لرې هيوادونو ګټې به په کې ترلې وي. په دې معنی چې په سيمه کې به ډېرې د اور پټلۍ، خو- لارې پاخه پرېر سپړکونه (های وې) او د انرژۍ ستر تاسيسات جوړېږي چې دا ټول به په خپل وار سره د سيمې د هېوادونو ترمنځ د سوداګرۍ او اقتصاد

په چوپړ کې وي. د دې لارې جوړول يو خيال او خوب نه دی بلکې ورو ورو، خو په دا وروستيو کې په چټکۍ سره، کار پرې کېږي دا ځکه چې د سيمې او نړۍ د زبرځواکونو ګټې په کې نغښتي دي او د سيمې د هېوادونو مهمه اړتيا ګڼل کيږي. ځينې بنسټيز کارونه يې لا تر يوه بريده شوي هم دي د بېلګې په توګه د ټاپي (ترکمنستان، افغانستان، پاکستان او هند ترمنځ د ګازو د نل ليکې) تړون، د اپټا (د افغانستان او پاکستان ترمنځ د سوداګرۍ او ترانزيت) تړون، له تاجکستانه مزار شريف ته د اور پټلۍ، د افغانستان، قرغيزستان، تاجکستان او پاکستان ترمنځ د انرژۍ د سوداګرۍ يا CASA-1000 د پروژې هوکړه، او همدا ډول د چين او منځنۍ آسيا د هېوادونو ترمنځ ورته پروژې. له دې پرته به د انرژۍ (ګاز، نفت او برېښنا) د ليرد په سکتور کې سترې پروژې ترسره شي. پاکستان هيله لري چې د واخان له لارې تاجکستان سره د سوداګرۍ لپاره د سپرک لار ولري چې په اړه به يې د سارک په را روانه سرمشريزه غونډه کې خبرې اترې وشي. افغانستان په ګانده (آينده) کې په سترو پايونو او نل ليکو کې منځني ختيځ ته د خوړو اوبو ليرد هم په پام کې لرلی شي.

د ورېښمو د نوې لارې د طرحې بنسټيزه موخه د افغانستان او سيمې په

کچه د اقتصادي، ترانزيتي او سوداګريزو اړيکو لاتينګول او پياوړي کول دي. افغانستان په پام کې لري چې له همدې لارې کورنۍ او بهرنۍ خصوصي سکتور پانګې اچونې ته وهڅوي، له ترانزيت نه د ماليې اخيستلو له لارې خپل عاويد لوړ کړي، خپلې طبيعي زېرمې، بازار او ګټې اخيستې ته چمتو کړي، افغانانو ته کار پيدا کړي، د عامو خلکو اقتصادي ژوند معياري کړي، افغاني توکي په ځانګړې توګه لاسي صنايع نړيوالو بازارونو ته لاسرسی ولري، د افغانستان په بهرنيو مرستو ولاړ اقتصاد افغاني کړي، سوله، امن او ټېکاو راولي او همدا ډول په سيمه کې د سوداګرۍ داسې کلک مزي وځغولي چې د سيمې ګټې مشترکې کړي چې له امله به يې سيمې په ځانګړې توګه افغانستان ته ريښتينې نيکمرغي راشي.

د نړۍ ټول سياسي - اقتصادي شنونکي په دې اند دي چې که د ورېښمو نوې لار حقيقت وموند، نو نه يوازې دا چې مثبتې اقتصادي اغېزې به پر سيمه، او په ځانګړي ډول په افغانستان ولري، بلکې د ټولې نړۍ د اقتصاد په رغاوي کې به منځمهاله او اوږد مهاله اغېزې ولري. د دې تر څنګ به په سيمه کې د هېوادونو تر منځ شته تربګنۍ او ناخوالې راکمې کړي او سيمې ته به تلپاتې سوله او نېکمرغي راولي. افغانستان د دې

بسیایني ته چمتو شي.

په بهر کې د چین مستقیمې پانګونې (ODI) پراخه او ډېرې پیچلې شوي دي ځکه چې دې هېواد په افریقا کې د بحث وړ پانګونو له طریقو څخه تجربه ترلاسه کړې ده. په ورته وخت کې چین د خپلې سیاسي جغرافیا له پلوه د نویو څو اړخیزو تمویلې ادارو لکه؛ د آسیا د بیخنستونو د پانګونې بانک (AIIB) له لارې چې د ورېښمو د نوې لارې په اوږدو کې په بیخنستیزو جوړښتونو کې د پانګونې ملاتړ کوي، د پیاوړتیا په حال کې دی.

تر هغه ځایه پورې چې په نړیوالې همکارۍ پورې اړه لري، که چېرې د ورېښمو اصلي لاره د هغه د دوو قطبونو اروپا او چین ترمنځ د سوداګرۍ پر اړیکو تمرکز وکړي نو دا طرحه به مرکزي آسیا او منځني ختیځ ته په اقتصادي، سیاسي او امنیتي ډګر کې استراتژیک ارزښت ولري. په اوږد مهاله توګه له اروپا سره د ورېښمو د لارې پر سر خبرې اترې کوم خیال او خوب نه دی بلکې د دې طرحې به عملي کیدو سره به ګاونډي هېوادونه په ځانګړې توګه د سیمې بډایه هېوادونه لکه مرکزي آسیا، له دې منابعو څخه ډېرې استراتژیکې ګټې ترلاسه کړي.

د ورېښمو د اصلي لارې سربېره "د یو کمر بند، د یوې لارې استراتژی" هم د چین د داخلي اجنډا لپاره ډېره مهمه

بدلون په برخه کې ستر رول لوبوي. "د یوه کمر بند او د یوې نوې لارې استراتژی" چې د دریو لویو وچو (براعظمونو)، ۴.۴ میلیارده خلک او ۲۹ سلنه نړیوال ناخالصه کورني تولیدات (GDP) رانغاړي د چین د ولسمشر شي جین پینګ لخوا په ۲۰۱۳ میلادي کال کې طرحه شوې ده چې په اوسني تاریخ کې د دې لارې جوړول، د سوداګرۍ، سیاست او کلتور په ډګر کې تر ټولو ستره هڅه ګڼل کیږي.

د ورېښمو د نوې لارې د جوړولو مفکوره چې "د یو کمر بند او د یوې لارې" په شمول د ورېښمو د نوې لار اقتصادي کمر بند چین د مرکزي او لويديځې آسیا له لارې له اروپا او د ۲۱ تمې پېړۍ د ورېښمو د سمندري لار له لارې چین له سویل ختیځې آسیا، افریقا او اروپا سره نښلوي، د چین د هان شاهي کورنۍ لخوا چې له میلاده څخه یې ۲۰۶ کاله مخکې تر ۲۲۰ میلادي کال پورې ژوند کاوه، پیدا شوې وه.

خو که چېرې د ورېښمو اصلي لاره په ټولیزه توګه پر سوداګرۍ تمرکز وکړي، نو دا پروژه به د چین د پیچلي اقتصادي پرمختیاوو او اړتیاوو څرګندونکي وي. په دې برخه کې پانګونې هغه مهال مهمې ګڼل کیدای شي کله چې چین د خپل اقتصادي موډل په لوړولو سره د اقتصادي رکود پر وړاندې مبارزې او په کور دننه ځان

طرحې په سر کې ځای لري چې چارواکي یې په خپل پوهه، تدبیر او هڅو سره کولای شي خپل هېواد ته ډېر څه ترلاسه کړي.

د ورېښمو د نوې لارې فکر تر اوسه پورې یوه طرحه ده، خو تمه کیږي چې ډېر ژر به د یوې پروژې یا استراتژیک پلان شکل ځان ته غوره کړي، د افغان دولت چارواکو ته په کار دي چې د خپل هېواد اړوند په یو حیاتي پلان او پروژه کې خپله د ګټې برخه لاسپسي ډیره کړي.

څرنگه چې پورته مو د افغانستان د اقتصادي ودې او سوداګریزې پیاوړتیا له پلوه د ورېښمو د نوې لارې په تاریخي لرغونتوب، د ورېښمو د لار د راژوندي کیدو په طرحه او د دې طرحې په موخو باندې خبرې وکړې نو اوس راځو چې د چین د اقتصادي کمر بند او د یوې نوې لارې د طرحې تر څنګ د دې لار پر پانګونو، اقتصادي او سوداګریز ارزښت او د چین او د سیمې د نورو هېوادونو پر اړیکو خبرې وکړو:

د استفانیا پالما (Stefanie Palma) د ارزونو له مخې د چین "د کمر بند او د یوې لارې طرحه" د لويديځې اروپا او د چین د ختیځو سواحلو ترمنځ د ورېښمو د یوې نوې لار جوړول دي چې دا کار د ورېښمو سمندري لار لا پیاوړې کوي او د نړیوالې سوداګرۍ د

موضوع ده د دې لارې د جوړیدو یوه موخه د چین د لویدیځو او شمال ختیځو بې وزله او اړمندو سیمو وده او پراختیا ګڼل کیږي خو د ولایتونو او سیمو ترمنځ نابرابري راکمه شي.

"د یو کمربند او د یوې لارې طرحه" به له یوې خوا د چین په اقتصاد کې نوي پرمختګونه رامنځته کړي او له بلې خوا به په بهر کې د چین مستقیمو پانګونو (ODI) ته بې سارې وده ورکړي چې له امله یې د دې هېواد بهرنۍ مستقیمې پانګونې (FDI) د لومړي ځل لپاره په ۲۰۱۵ میلادي کال کې ګړندۍ وده درلوده.

په دویمه بانک کې د آسیا اقتصاد پوهې اغلې هانا لیوینجر (Hannah Levinger) وایي: "چین له یوې دورې ډېرو سترو پانګونو او د پانګې په لګښت کې د ګړندۍ ودې په درلودلو سره د دولت لخوا له ۲۰۰۸ میلادي کال راپدېخوا د سونګ د موادو له پلوه تر یوې اندازې ښه شوی ؤ چې اوس مهال د تیر کال په پرتله د پام وړ ټیټوالی ښکاره کوي، په دې هېواد کې ډېری ظرفیتونه په ځانګړې توګه په ودانیز، ترانسپورټ او د لویو ویالو ترڅنګ صنعتونو (د بېلګې په توګه په سمینټو او اوسپنه) کې وجود لري،" خو د چین د احصایې د ملي ادارې او د سوداګرۍ د وزارت د شمېرو پر بنسټ تمه کیږي چې سړ کال به د چین د

بهرنۍ مستقیمې پانګونې کچه ۱۲۸ میلیارده ډالرو (د چین د بهرنۍ مستقیمې پانګونې کچه به ۶ میلیارده ډالره) وده وکړي.

همدا ډول د چین بهرنۍ مستقیمې پانګونې هم د پام وړ وده کړې ده. په ۲۰۱۰ کال کې، د انرژۍ په برخه کې له نیمایي څخه د زیاتو چینایانو د بهرني یووالي او اکتساب کړنې (۵۳) سلنه وې چې په ۲۰۱۴ میلادي کال کې دا برخه ۱.۳ سلنه محاسبه شوې ده. په ورته وخت کې، د مخابراتي رسنیو او تکنالوژۍ، غیر منقولو جایدادونو، د تفریح وختونو، مالي خدمتونو او د موټرو جوړونې په سکتور کې د بهرنیو مستقیمو پانګونو د سلنې کچه دوه برابره یعنې د ۲۰۱۰ کال له (۲۳) سلنې څخه د ۲۰۱۴ میلادي کال (۴۷) سلنې ته لوړه شوې ده.

چین خپل اقتصادي مودل د پانګونې له تمرکز څخه مصرفي او د خدمتونو بازار ته اړولی دی چې دا کار د چین د هڅو او هاند یوه ښه بېلګه ګڼل کیږي. "چینایي کمپنۍ نه یوازې د بهرنیو منابعو او بازارونو لپاره له هېواد څخه بهر پانګونې کوي، بلکې د محصولاتو او خدمتونو د ترلاسه کولو لپاره هم داخلي تقاضا ته وده ورکوي،" د Ernst Young بانک د راپور پر بنسټ د ورېښمو د لارې په جوړویدو سره به د چین د پانګونې بهیر په لرو

پرتو سیمو کې هم وده وکړي. همدا ډول اغلې لیوینجر زیاتوي "په بهر کې د چین د ذینفعو هېوادونو مستقیمې پانګونې (ODI) هم بدلون موندلی دی. پخوا به په بهر کې پانګونې طبیعي منابعو ته د لاسرسۍ او په هغه هېواد کې د خپل سیاسي قدرت د تطبیقولو په موخه (اکثراً د آفریقا په هغو سیمو کې، چېرته چې چین سوداګریزو توکو ته لاسرسی درلود) کیدلې. په دې وروستیو کلونو کې، چینایي شرکتونو په ډېرو پرمختللو هېوادونو د بېلګې په توګه په لویدیځې اروپا کې خورا ډېرې پانګونې کړي دي."

د ډیلوجیک (Dealogic) د احصایې پر بنسټ، په اروپایي ټولنه کې د چین د پانګونو بهیدنې (ورود) د ۲۰۱۳ او ۲۰۱۴ کلونو ترمنځ دوه برابره یعنې شاوخوا ۱۲.۱ میلیارد یورو ته رسیدلې. چین د جرمني په لرو پرتو سیمو کې د زیاتې پانګونې او له دې لارې د ډېرې ګټې د ترلاسه کولو له امله، د اروپایي ټولنې تر ټولو ستر سوداګریز شریک ګڼل کیږي چې کچه یې په ۲۰۱۰ کال کې ۹۸ میلیونه ډالره وه، په داسې حال کې چې په ۲۰۱۴ کال کې دا شمېره شاوخوا ۲.۵ میلیارد امریکایي ډالرو ته لوړه شوې ده.

چین د (Fosun) د نړیوالو معاملو د ترسره کولو په موخه په ۲۰۱۵ میلادي کال کې د فرانکفورټ د HAUCK

او Aufhauser خصوصي بانک ونډه لرونکو ته د یو ځای کیدو وړاندیز کړی ؤ چې د لومړي ځل لپاره چین د یو الماني بانک بشپړ ملاتړ ترلاسه کړ. نړیوال (Fosun) له Anbang سره یو ځای بیمه دی، همدا ډول چین د پرتګال د نوو بانک (تر ټولو ښه بانک) د پیریدلو په سیالۍ کې چې د بانکو اسپریتو ساتلو لخوا جوړ شوی ؤ او ارزښت یې څه باندې ۴ میلیارده یورو ته رسیده، برخه اخیستې ده چې د چین د یوې ډلې لخوا د اروپا د مالي خدمتونو تر ټولو ستره پیریدنه ګڼل کیږي.

بېخنسټیزې پروژې، چې د یو کمر بند او د یوې لارې په طرحې پورې اړه لري د چین د دولت لخوا د دې هېواد د پراختیایي ادارو په همکارۍ لکه؛ د چین پراختیایي بانک او نورو نویو پرمختیایي ادارو لخوا تمویلیري چې له دې ډلې یې ۴۰ میلیارده امریکایي ډالره د ورېښمو د لار د بېخنسټونو د پراختیا بانک AIIB - ۱۰۰ میلیارده امریکایي ډالره یې د آسیا د پراختیایي بانک له پانګې او ۲۹.۸۷ میلیارده ډالره یې د چین د دولت په همکارۍ او ۵۰ میلیارده امریکایي ډالره یې د بریکس (BRICS) د نوی پرمختیایي بانک د

پیاوړې کوي چې خپل اقتصادي او سوداګریز بهیر د امریکا د نړیوال بانک، د اروپا د پیسو د نړیوال صندوق او د جاپان آسیایي پرمختیایي بانک تر چتر لاندې پیاوړی احساسوي.

که چېرې دغه نوې ادارې د چین په پولي واحد یوان باندې د پور په صادرولو ژمنه وکړي چې په دې کار سره به دوی له یوې خوا د شرایطو وړ یوان سره د نړیوالو اسعاري زیرمو په توګه (د پیسو د نړیوال صندوق د اماناتو او د برداشت د حقونو په ځانګړې ټوکرۍ کې) مرسته وکړي او له بلې خوا به د شرایطو په پام کې نیولو او خپلو موخې ته رسیدو لپاره د نړیوالې سوداګرۍ د پام وړ مبلغ په یوان سره ترسره کړي چې له مخې به یې دا اسعار (په ازاده توګه د کارونې وړ) وي او د نړیوالو استوګنځایونو د رغیدو چارې به تر ډېره کچه د چین په پولي واحد یوان سره ترسره شي. د نوي پرمختیایي بانک (NDB) د راپور له مخې، د دې بانک لومړنۍ پور به د ۲۰۱۶ کال د اپریل په میاشت کې له اعلانه وروسته، په یوان سره صادر شي. □ دوام لری.....

منبع:

The Banker (September 2015) -1

Subscribed پانګې لخوا او همدا ډول ۱۰۰ میلیارده ډالره د Authorized پانګې لخوا تمویل کیږي، د بریکس (BRICS) پولي صندوق د ۲۰۱۵ کال د جولای په میاشت کې په لار اچول شوی، خو جزئیات یې لا تر اوسه خپاره شوي نه دي.

دغه نوي سازمانونه د هغو غوړیدلو هېوادونو اقتصادي او سوداګریزه روحیه

منبع: په انګلستان کې د چین سفارت، د آسیا پرمختیایي بانک، د چین ورځپاڼه "د یو کمر بند، د یوې نوې لارې طرحه" په ډېرو مهمو بېخنسټیزو پروژو کې د پانګونې لپاره خورا ډېر ارزښت لري. د آسیا پرمختیایي بانک (ADB) د اټکل له مخې د آسیا د بېخنسټیزو جوړښتونو لګښت به د ۲۰۱۰ او ۲۰۲۰ کلونو ترمنځ ۸۳۰۰ میلیارده امریکایي ډالرو ته ورسېږي.

امنیت اقتصادی؛ مهم ترین عامل رشد سکتور اقتصاد در افغانستان

غلام حسن زاهدی
لیسانس اقتصاد پوهنتون کابل

رفتار خود پردازند.

بحران های سیاسی و اجتماعی، جنگ های داخلی و بی توجهی به منافع جامعه و علیای کشور، عواملی اند که هر لحظه شکست را برای سرمایه گذاران و نیروی انسانی مؤثر، افزون تر می سازند. اصولاً نظام اقتصادی و تمام نظام های دیگر در

اقتصادی عبارت است از آزادی از هر نوع ترس، شک و ابهام، تعهدات و مطالبات و در عین حال حصول اطمینان از برخورداری از ثمره فعالیت هایی که در زمینه تولید ثروت، توزیع و مصرف صورت می گیرد.

امنیت اقتصادی، وضعیت باثباتی از شرایط و ساختار فعلی و افق معلوم و روشنی از آینده است که در آن فرد، جامعه، سازمان و دولت احساس رهایی از خطر کرده و به طور بهینه می توانند به تولید، توزیع و مصرف ثروت پردازند. به عبارت دیگر یک جامعه را زمانی می توان از لحاظ اقتصادی ایمن دانست که ثبات در آن جامعه وجود داشته و خانوارها و تصدی ها به عنوان مهمترین نهادهای اقتصاد و بازار بتوانند در محیط رقابتی سالم و با میزان اطلاعات یکسان به بهینه سازی

امنیت اقتصادی مهم ترین شاخصه رشد و توسعه یافتگی در تمام کشورها می باشد. رشد و انکشاف اقتصادی با امنیت رابطه کاملاً مستقیم دارند که لازم و ملزوم همدیگر می باشند. بدون امنیت نمی توان به شکوفایی اقتصادی دست یافت، از همین رو امنیت یکی از ضرورت های اولیه به شمار می رود. در اینجا لازم است تا تعریف از امنیت اقتصادی داشته باشیم. امنیت اقتصادی به لحاظ لغوی، مرکب از دو واژه امنیت و اقتصاد است. واژه security در زبان انگلیسی، از کلمه لاتین گرفته شده که به معنای امنیت سالم و بی خطر، رهایی از اضطراب، آزاد بودن از شک و ابهام، آزاد بودن از ترس و خطر و اطمینان داشتن می باشد. به طور کلی امنیت بحثی درباره پیگیری رهایی از تهدید است. بر این اساس، امنیت

ثبات دولت و عملکرد اقتصاد (ثبات سیاسی و سیاست گذاری صحیح اقتصادی)

- مشارکت مردم در پرتو آزادی های مدنی، اقتصادی، حقوقی، سیاسی و غیره. بدون مشارکت مردم نمی توان به رشد اقتصادی دست یافت که باید هر کس به اندازه توانایی خویش برای ترقی و انکشاف کشور ادای مسوولیت نمایند
- نظام اداری سالم و عاری از فساد به هر کشور ضروری است. فساد یکی از مشکلاتی می باشد که سد راه رشد اقتصادی افغانستان قرار گرفته است، بناءً برای توسعه و انکشاف اقتصادی در افغانستان از هر اهرم قدرت برای محو فساد استفاده صورت گیرد تا زمینه رشد اقتصادی فراهم شود
- نظام حقوقی سالم در پرتو حاکمیت قانون و مقررات و کاهش خطر ابطال قراردادها توسط دولت

II. امنیت اشتغال و درآمد

امنیت اشتغال و درآمد به معنای طرد هرگونه فشار خارج از کنترل افراد یک جامعه در مسیر اشتغال و کسب درآمد برای دستیابی به سطح متوسط رفاه اقتصادی آن جامعه می باشد. اگر امنیت اشتغال و درآمد در کشور بصورت نورمال باشد، با اعتماد کامل گفته می توانیم که کشور به سوی رشد و انکشاف سوق داده می شود.^(۴)

اقتصادی کشور ارزیابی می شود.

از آنجا که در این نوشته "امنیت اقتصادی مردم"^(۲) مطرح است، به تعریف "امنیت سرمایه گذاری" و "امنیت اشتغال و درآمد" می پردازیم. نکته قابل اشاره این است که امنیت سرمایه گذاری در سطح شرکت های اقتصادی حقیقی و حقوقی مطرح می باشد، درحالیکه امنیت اشتغال و درآمد برای آحاد ملت مطرح بحث می باشد. در تعریف امنیت اقتصادی معیار اصلی و مشترک برای همه ابعاد آن این است که نظام اقتصادی، توانایی حفاظت و حراست از مردم در برابر انواع فشارهایی که خارج از کنترل آنها است، را برعهده داشته باشد.

I. امنیت سرمایه گذاری

امنیت سرمایه گذاری چارچوب نهادینه ای از شرایط اجتماعی، سیاسی و حقوقی است که اعتماد و اطمینان پس انداز کنندگان و سرمایه گذاران را جلب کرده و امنیت جانی افراد و امنیت حقوقی معاملات را تضمین نماید تا برای همه سرمایه گذاران داخلی و خارجی زمینه فراهم شود و از فرار سرمایه به خارج کشور جلوگیری شود.^(۳)

هرگاه شاخص های امنیت سرمایه گذاری در افغانستان وضعیت مطلوب را نشان دهد؛ این چارچوب نهادین موجب رشد اقتصادی افغانستان خواهد شد. این شاخص های کلی عبارتند از:

- برقراری ثبات سیاسی در زیر چتر

هر کشور تنها و تنها در سایه امنیت تحقق می یابد. کشورهایی که در حال توسعه و انکشاف اقتصادی به روند ملت سازی و اتحاد میان ملیت ها قدم برمی دارند، مانند افغانستان و کشور های افریقایی که اولین و مهم ترین گام برای آن ها دستیابی به امنیت اقتصادی است تا در پرتو آن به یک نظام اقتصادی مطلوب و کارا برای ارتقای تولید و منابع دست یافته و آن گاه به رفاه اقتصادی و یا افزایش امتعه و خدمات که هدف نهایی هر نظام اقتصادی می باشد، تلاش نمایند. امنیت همواره مهم ترین فلسفه وجودی دولت ها را تشکیل داده تا از این طریق کشورها به توافقات و قرارداد های که میان دولت ها منعقد می گردد به تطبیق آن پردازند و خواست های شهروندان کشورشان را مرفوع نمایند.

ابعاد امنیت اقتصادی

امنیت اقتصادی به عنوان مهم ترین شاخص توسعه یافتگی دو بُعد دارد:

۱- امنیت سرمایه گذاری

۲- امنیت اشتغال و درآمد

البته در ادبیات و متولوژی^(۱) اقتصادی بُعد دیگری نیز برای امنیت و ثبات اقتصادی در نظر گرفته شده که در دستور کار امنیت ملی هر کشور قرار دارد. در واقع این بُعد را می توان امنیت اقتصادی دولت نامید که با دو مشخصه یکی دسترسی سریع کشور به کالا های ضروری و راهبردی و دیگری رشد نسبی

حکومت باید شرایطی را فراهم نماید که در آن مردم حداقل امکانات اساسی و اولیه زندگی را داشته باشند و برای همه کسانی که می خواهند کار کنند، امکان کار را فراهم کرده و افرادی که از کارشان درآمد کافی کسب نمی کنند یا اساساً نمی توانند کار کنند، درآمد حد کفاف را داشته باشند. نظام اقتصادی کشور نظام اقتصاد بازار است، دولت برای تطبیق این نظام در سطح بین الملل نباید از هیچ سعی و تلاش دریغ ورزد. کار و فعالیت شرکت های خصوصی بهترین مورد اشتغال زایی برای شهروندان افغانستان بوده است و باید امنیت اشتغالزایی و درآمد در کشور بصورت جدی مورد توجه قرار گیرد.

به عبارت دیگر برای یک نظام اقتصادی در یک دولت حداقل سیاست های ذیل برای تحقق امنیت وثبات اشتغال و درآمد ضروری است.

ا- برابری حقوق و رفع تبعیض

ب- گسترش اشتغال مؤلد

ت- اصلاح قوانین و مقررات اقتصادی

I. برابری حقوق و رفع تبعیض

یکی از ارزش های بنیادی که بشر همواره در آرزوی به دست آوردنش می باشد و حتی برای تحقق آن جان و مال خود را از دست داده است و شخصیت های بزرگ همچون نلسون ماندلا و دیگر آزادی خواهان، مسأله برابری در حقوق و رفع تبعیض در آن ها است. بدیهی است که مراد از برابری، تساوی انسانها در حقوق اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی است و برابری در ثروت، دارائی، مقام و

منزلت اجتماعی، شغل و درآمد بدلیل تفاوت طبیعی انسان ها با یکدیگر در هوش، استعداد، تلاش، علم و دانش، تقوا، هنر و از لحاظ تقسیم کار اجتماعی امکان پذیر نیست. اما برابری به مفهوم فراهم نمودن فرصت های مساوی و رفع تبعیض برای کلیه اقشار جامعه هرچند مشکل است، ولی هرگاه حکومت ها بخواهند تداوم داشته باشند باید از آن برخوردار باشند. خلفای راشدین دوام و بقای حکومت ها در جوامع را منوط به محترم شمردن حقوق مردم توسط نظام حاکم می دانند. تا برای همه چانس مساوی در کار مساعد شود و این خود زمینه ای شایسته سالاری را فراهم می نماید.^(۵)

استفاده از امکانات عمومی به نحو مساوی برای عموم مردم یقیناً مشارکت عمومی را در حمایت از حکومت و سیاست های اقتصادی صحیح آن افزایش خواهد داد و زمینه تحقق سیاست های اقتصادی مهیا می شود. هرچند این روش ممکن است تعدادی از انسان های متمول و سرمایه دار که زیاده طلب هستند را برنجاند و موجب مخالفت آنها با دولت گردد، اما در درازمدت مشارکت عمومی را گسترش خواهد داد که آینده، رشد و شکوفای اقتصادی را به همراه خواهد داشت.

II. گسترش اشتغال مؤلد

رشد اقتصادی که از موارد اشتراک و اتفاق همه مکاتب و نظام های اقتصادی مهم دنیا از جمله مکتب اقتصادی اسلام است، به معنی افزایش ثروت و بهره گیری از طبیعت تاحد امکان می باشد. این مفهوم

از رشد اقتصادی، یکی از اهداف جامعه اسلامی و دیگر جوامع می باشد. زیرا رفاه اقتصادی جامعه را از طریق اشتغال افزون تر فراهم کرده و درآمد بیش تر برای نیروی کار ایجاد نموده و در این صورت امنیت اقتصادی افراد و گروه ها را افزایش می دهد. بنابراین، گسترش اشتغال مؤلد، فضای مناسبی برای افزایش اشتغال و ازدیاد درآمد فراهم می کند. در راه تأمین معاش و کسب درآمد و ثروت می توان از سه موردی که در تولید ثروت و درآمد مستقیم و غیر مستقیم رابطه در اقتصاد از جایگاه ویژه برخوردار اند و قرارذیل می باشند، استفاده نمود.

الف: زراعت: یکی از پیشه هائیکه می تواند رشد اقتصادی را به سکوی اوچش برساند، رشد بخش زراعت است که مازاد سرمایه و نیروی انسانی این بخش می تواند چرخه توسعه صنعتی هر چه بیشتر سرعت بخشد. بنابراین توسعه اقتصاد پویا، بدون رشد صحیح بخش زراعت تحقق نمی یابد.

یکی از ملاک های ارزشیابی حکومت ها و یکی از وظایف اصلی کارگزاران دولت ها توجه خاص به سکتور زراعت و توسعه آن می باشد.

ب و ج: صنعت و تجارت: در قرن

امروزی که صنعت و تکنالوژی به پیشرفت های زیادی نائل گردیده است، صنعت و تجارت بخش عمده اشتغال را تأمین می کند. در واقع جامعه تکنالوژیک سبب جابه جایی قابل ملاحظه نیروی کار از بخش تولید زراعتی که بدان بخش

- نهادهای مالی؛ بانک ها و مؤسسات مالی، بازار سرمایه، صنعت بیمه و نهادهای ناظر مالی
- نهادهای قضایی؛ ستره محکمه، خرنوالی و نیروی انتظامی
- نهادهای اداری؛ وزارتخانه ها، شاروالی ها، سازمان ها و ادارات دولتی
- نهادهای اجتماعی؛ مجالس قانون گذاری، اتحادیه ها و اصناف، اتاق های تجارتي، اتحادیه های کارگری و احزاب سیاسی.

• دولت:

به هر میزانی که دولت ها اهداف و حرکت های خود را در چارچوب قانون (قوانین مورد تأیید و تصویب اکثریت جامعه) انجام دهند و کارگزاران اقتصادی توانایی بیشتری برای پیشبینی وضعیت خود و جامعه داشته باشند و می توانند اهداف و رفتار خود را بر پایه آن شکل داده و اقتصاد را در یک مسیر هدایت شده قرار دهند؛ اما در صورتیکه دولت در وضع و تغییر قوانین از اصول و قواعد مشخصی تابعیت و پیروی نکند، منجر به افزایش نااطمینانی در اقتصاد شده و هزینه مبادله و قیمت تمام شده کالاها و خدمات را افزایش می دهد. این امر، منجر به کاهش قدرت رقابت در عرصه بین المللی و منطقه ای شده و در نهایت، موجب کاهش میزان رفاه عمومی جامعه می شود. بنابراین دولت هم می تواند به عنوان یک عامل اصلی ایجادکننده امنیت به طور عام و امنیت اقتصادی به طور خاص محسوب

می سازند. وضع قوانین صحیح اقتصادی و اصلاح قوانین نادرست اقتصادی خود یکی از شاخص های مهم امنیت اقتصادی است. هرچه این قوانین به مصلحت اقتصادی جامعه باشد، امنیت اقتصادی کشور افزایش خواهد یافت و نیز وقتی مردم از مقررات اقتصادی بهره مند گردند، مشارکت عمومی در جامعه سیر صعودی خواهد داشت و این امر نیز امنیت اقتصادی جامعه را روبه فزونی خواهد برد.

عوامل مؤثر بر امنیت اقتصادی

• نهادها:

کارکرد اصلی نهادها این است که از طریق ایجاد یک ساختار با ثبات، اطمینان حاکم بر مبادلات بشری را افزایش می دهد. اگر در خصوص تحقق و اجرای قراردادها و توافق های به عمل آمده، اطمینان وجود نداشته باشد، مصارف معاملات (مذاکره و چانه زنی) افزایش یافته و معامله به سختی صورت می گیرد؛ اما در صورت موجودیت نهادهای قانونی قوی و همراه با ضمانت اجرایی، هزینه معاملات، به شدت کاهش یافته و در نهایت بر قدرت رقابتی و قیمت تمام شد محصول تأثیر میگذارد. به عبارت دیگر نهادهای کارآمد مانند سوپاپ اطمینان داده و ضمن افزایش امنیت و اعتماد در جامعه، هزینه های زندگی افراد را هم کاهش می دهد. بطور کلی نهادهای مرتبط با مقوله امنیت اقتصادی را می توان به چهار گروه ذیل تقسیم کرد:

اولیه می گویند، به سوی بخش دوم (صنعت) و سوم (تجارت و خدمات) می شود. مرحله اول که استفاده از منابع طبیعی است شامل زراعت، ماهی گیری، شکار، دامداری و معادن است. بخش دوم شامل تمام فعالیت های که صرف تغییر شکل مواد خام به محصولات ساخته شده می شود. بنابراین شامل تمام اشکال فعالیت های صنعتی است. بخش سوم شامل تمام فعالیت های تجارتي، حمل و نقل، ارتباطات، خدمات حرفه و عمومی می باشد.

III. اصلاح قوانین و مقررات اقتصادی

مهم ترین کار دولت ها وضع قوانین و مقررات است که جزء لاینفک نهاد و سازمان کشورها به شمار می رود. اگر دولت افغانستان سیاست های مدبرانه داشته باشد، می تواند فضای مناسب برای افزایش اشتغال، درآمد، سرمایه گذاری و توسعه اقتصادی پیش بینی نماید. امروز نقش سیاست های سالم به عنوان علت انباشت بیشتر سرمایه های فیزیکی و انسانی و تأثیر آن بر افزایش اشتغال و درآمد پوشیده نیست، همین امر به نوبه خود اذهان عامه را متوجه دولت، دولت مردان و کیفیت نهاد ها و سازمان های دولتی نموده است.^(۶)

هر چند سیاست های نادرست را کلید فقر و سبب ویرانی می دانند، با این حال مدعیان کاذب (سیاست های سالم) را نیز سرزنش نموده که ادعای اصلاح قوانین و مقررات خود و دیگران را دچار گرفتاری

شود.

• قوانین و مقررات:

دستیابی به امنیت اقتصادی، بدون موجودیت قوانین و مقررات شفاف و باثبات امکان پذیر نیست. قوانین و مقررات مبنای عملکرد تمامی عوامل اقتصادی بوده و بدون داشتن قوانینی که از ایجاد ثبات و امنیت در فضای کسب و کار اقتصادی حمایت کند، سطوح بالای امنیت اقتصادی نیز محقق نخواهد شد. قوانین و مقررات مربوط به تجارت، مالیات، مالکیت، سرمایه گذاری خارجی، کار و مالکیت معنوی، از مهم ترین قوانینی هستند که ارتباط زیادی با موضوع امنیت اقتصادی دارند.^(۷)

نتیجه گیری

امنیت اقتصادی برای کشورها دارای اهمیت فراوان می باشد. همانطوریکه امنیت برای همه ابعاد زندگی بشر ضروری است برای رشد، پویایی و شکوفای اقتصاد همچنان از ارزش بالای برخوردار است که بدون آن نمی توان یک قدم هم برداشت. برای این که امنیت اقتصادی در کشور تأمین شود؛ لازم است، دولت قوانین را در تمام سطوح پیاده کند. امنیت اقتصادی که امنیت سرمایه گذاری و امنیت اشتغال زیر مجموعه آن را شکل می دهد، مورد توجه قرار گیرد تا برای این دو بُعد اصلی امنیت اقتصادی، امنیت و ثبات ایجاد شود. در صورتیکه امنیت تأمین نباشد و سرمایه گذاران از حصول فایده و اصل آن اطمینان کامل نداشته باشند، چگونه می توانند سرمایه خود را

بکار اندازند.

اگر برابری حقوق و رفع تبعیض، گسترش اشتغال مؤلد، اصلاح قوانین و مقررات اقتصادی در کشور پیاده شود، امید می رود که امنیت اقتصادی بوجود آید. ایجاد برابری فرصت در اشتغال و رفع هرگونه تبعیض نژادی، سمتی، لسانی، قومی و مذهبی... مساعد ساختن کار برای بیکاران از طریق سرمایه گذاری در شرکت های تولیدی و بالابردن آگاهی عامه فراهم شود و همچنان اصلاح قوانین به نفع همه ملت، می تواند فضای کار و اشتغال را برای هر شهروند مهیا ساخته، زمینه امنیت اقتصادی مساعد گردیده و فعالیت های اقتصادی رونق پیدا می کنند. قابل یادآوری است که دیگر نهادهای همچون احزاب سیاسی، اتحادیه ها کارگری، اتاق های تجارت، بانک ها و دیگر مؤسسات مالی و کردیتی، مؤسسات تولیدی، فعالان جامعه مدنی و کوپراتیف ها می توانند نقش سازنده برای امنیت اقتصادی بازی نمایند. بناءً تلاش شود که از همه گزینه ها برای آوردن امنیت و امنیت اقتصادی استفاده شود.

پیشنهادهات:

امنیت اقتصادی یکی از پدیده های می باشد که بشریه آن اشد ضرورت دارد. برای اینکه امنیت اقتصادی در کشور پیاده شود، لازم است به نکات ذیل توجه صورت گیرد.

۱. تأمین امنیت اقتصادی یکی از وظایف سنگین و خطیر دولت ها می باشد که برای نهادینه شدن آن در هر نقطه

کشور سعی و تلاش گردد.

۲. عملی شدن قوانین، در برقراری امنیت اقتصادی کمک زیاد می نماید.

۳. رفع تبعیض در گماشتن افراد و اشخاص در نهاد ها موجب رونق امنیت اقتصادی در کشور می گردد.

۴. ایجاد نهادهای دولتی و غیر دولتی مانند اتاق تجارت و صنایع، جامعه مدنی، اتحادیه های کارگری، انجمن های صنعتی؛ که این نهاد ها در اصل خود باعث ساختارهای باثبات در کشور گردیده و امنیت اقتصادی گسترش می یابد.

۵. مصونیت شغلی، یکی از موضوعات بسیار مهم و قابل بحث امنیت شغلی می باشد که در راستای نهادینه شدن این امر مهم، دولت آنرا باید در اولویت کاری خویش قرار دهد.

۶. توجه ویژه برای امنیت سرمایه گذاری در کشور، یکی از نیازهای مبرم امنیت اقتصادی می باشد تا اینکه تاجران داخلی و خارجی به اطمینان کامل سرمایه خویش را در ابعاد مختلف به کار گیرند.

۷ نظریه حقوقی اسلام، استاد تقی مصباح یزدی

نگاهی به وضعیت اقتصادی جهان

مانند زخم بدون مرهم باقی مانده است که در این اواخر سیل پناهجویان از کشور های عقب مانده و در حال جنگ به طرف کشورهای اروپایی به ویژه آلمان روز افزون گردیده است که یگانه دلیل آن جنگ ها و نبود بازار کار وانمود شده است. یقیناً این مهاجرت های چند میلیونی، تغییر کلی را در متغیر های نرخ بیکاری بوجود میآورد. براساس اعلامیه سازمان جهانی کار (ILO)، رکورد بیکاری جوانان جهان بعد از سال ۲۰۱۳ میلادی افزایش را نشان میدهد که بیش از ۸۱ میلیون از جوانانی که جویای کار اند، بین سنین ۱۵ تا ۲۴ سال می باشند. نیروی کار جوان به دلیل نبود کار در بازار، امید خود را برای یافتن شغل دست کم برای

میلیارد و دوصد میلیون دالر گفته شده که در سال ۲۰۱۶ به ۱۸ هزار و ۸۰۰ میلیارد دالر خواهد رسید. کارشناسان امور به این باور اند که در آینده نه چندان دور سهم چین در اقتصاد جهان به ۱۸ تا ۲۰ درصد خواهد رسید.

همچنان در سروی مؤسسات مالی بین المللی، جاپان و هند بالترتیب در مقام های سوم و چهارم اقتصاد جهان قرار گرفتند که این کشور ها تمام اقتصادهای جهان را زیر تأثیر قرار داده اند. اقتصادهای نو ظهور؛ نرخ بلند بیکاری در جهان و جنگ های داخلی تعدادی از کشورهای عربی و آسیایی را از جمله چالش های جدی بین المللی می شمارند. رشد منفی نرخ بیکاری پس از بحران اقتصادی در جهان

ایالات متحده امریکا با تولید ناخالص داخلی حدود ۱۳.۸۶ تریلیون دالر اقتصاد نخست جهان را از آن خود نموده و اقتصاد چین در مقام دوم قرار گرفته است. بر اساس پیش بینی های سال گذشته کارشناسان امور، امکان آن می رود که چین در پنج سال آینده مقام نخست را به خود اختصاص دهد. زیرا براساس برآوردهای موجود، چین در سال ۲۰۱۶ در تعداد شاخص های اقتصادی از امریکا سبقت خواهد نمود. تولید ناخالص داخلی چین در سال قبل به بیشتر از یازده هزار و دوصد میلیارد دالر می رسید، اما پیش بینی می شود که این رقم در سال ۲۰۱۶ به ۱۹ هزار میلیارد برسد. ارزش این شاخص در سال گذشته در ایالات متحده امریکا ۱۵

یک دهه از دست می دهند که این رویداد را میتوان فاجعه زمانی خواند.

اقتصاد دانان روند بهبود این وضعیت را در این زودی ها نا متوازن می پندارند. در کنار آن بازار مسکن با گذشت هر روز رکود میابد که دامنگیر کشور های پناهندۀ مهاجرین و سایر کشورهای پیشرفته هم گردیده است و از سوی دیگر بحران اتحادیه اروپا که اقتصاد یونان را به زانو در آورد، تأثیرات زیادی بالای اقتصاد جهان گذاشت. هنوز که نگرانی های ثبات مالی رفع نشده، بانکهای تعدادی از کشورها به فکر افزایش نرخ بهره اند، ولی بانک های مرکزی امریکا، اروپا و بریتانیا نرخ بهره خود را تا سال ۲۰۱۶ افزایش نخواهند داد. به همین دلیل میتوان گفت که مصارف مستهلکین نیز احتمالاً ۱.۸ درصد افزایش خواهد یافت. خسارات بحران اقتصادی جهان در سال های اخیر در حدود ۳.۹ تریلیون دالر تخمین گردیده که مستقیماً بالای رشد اقتصادی جهان تأثیر منفی گذاشته است. کشور های عضو اتحادیه اروپا بخش دیگری اقتصاد جهان را تشکیل می دهند که در چند سال گذشته کاهش در تولید ناخالص داخلی ۱۷ کشور حوزه اروپایی رونما گردید، این کاهش در حالست که کشورهای چین، امریکا، جاپان و هند رشد سریع اقتصادی را می پیمایند.

اقتصاد دانان نظریات مختلف پیرامون چگونگی وضعیت اقتصاد جهان ارائه نمودند و همچنان در این اواخر صندوق بین المللی پول از اقتصاد جهان ابراز نگرانی کرده است، این نگرانی عمدتاً در

اقتصاد های بزرگ و پیشرفته و کشور های در حال جنگ زیاد تر محسوس است و گمان میرود که اثرات منفی به پیکر اقتصاد جهانی دیده شود. سیاست گذاران این کشورها باید فعالیت های حفظ ثبات را اجراء کنند و به نظام های مالی شان قابلیت ارتجاعی بیشتری بخشند و همچنان تعدادی از اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه باید برنامه های هدفمند برای رسیدگی به فقر، بیکاری و مسکن داشته باشند تا از افزایش بی ثباتی آسیب نبینند.

اگر اقدام جدی برای سیاست مالی هماهنگ و مسؤولیت پذیری مشترک انجام نشود، بیرون رفت از بحران ها خیلی دشوار خواهد بود و همچنان اقتصاد کشورهای مشترک المنافع شوروی سابق که در رأس روسیه قرار دارد سریع به پیش می رود که عامل آن را بلند رفتن قیمت گاز و نفت، اصلاحات مالی، تولیدات منابع داخلی و مدیریت محتاطانه می خوانند، همچنان باید گفت که عواید نفت، گاز و محصولات زراعتی روسیه ۳/۱ حصه مجموع عواید آن کشور را تشکیل میدهد. ترکمنستان از قیمت بالای گاز فایده زیاد بدست می آورد و با رشد ۹ درصد در آینده نزدیک پیشتاز منطقه خواهد بود و از ازبکستان هم انتظار می رود که رشد حدود ۷ درصد را داشته باشد. پیش بینی می شود اگر رشد اقتصادی جهان به وضعیت اقتصادی روسیه رابطه نزدیک داشته باشد، حرکت آن به سمت رونق اقتصادی است و به نفع اقتصاد جهان خواهد بود.

روند بازگشت ثبات در بیشتر اقتصادهای

آسیایی به حرکت خود ادامه می دهد. عمده ترین دلیل آن عملکرد صادراتی خوب، تقاضای بخش خصوصی داخل و در برخی موارد رشد سریع اعتبارات، ایجاد سازمانهای منطقوی همکاری های اقتصادی و رشد تجارتی است. با ایجاد راه ابریشم و راه لاجورد در افغانستان یقیناً راه های مواصلاتی جدیدی باز می گردد که آسیای جنوبی را با آسیای شمالی و چین را به اروپا وصل می نماید که افغانستان با ایجاد این راه های مواصلاتی منحصیث چار راه تجارت تبارز خواهد نمود. یقیناً با ایجاد این چار راه رشد اقتصادی قاره آسیا دور نخواهد بود. براساس پیش بینی صندوق بین المللی پول و گزارش وال استریت ژورنال در سالهای نه چندان دور اقتصاد آسیا، به بزرگی اقتصاد امریکا خواهد رسید و تا سال ۲۰۳۰ از اندازه اقتصاد گروه هفت پیشی خواهد گرفت. گروه هفت متشکل از اقتصادهای صنعتی عمده جهان یعنی ایالات متحده امریکا، جاپان، بریتانیا، فرانسه، آلمان، کانادا و ایتالیا می باشد. تردیدی نیست که با افزایش نقش کشورهای آسیایی در تعاملات اقتصادی و تجاری جهان حق رای این کشورها در صندوق بین المللی پول نیز افزایش چشمگیری یابد. □

بیانی

ماخذ: مبانی علم اقتصاد نوشته داکتر دولشاهی

www.khabaryaab.com

www.magiran.com

www.wikipedia.com

www.donya-e-eqtasad.com

www.jahannnews.com

رویکرد های جدید بانکی در انگلستان

نظام بانکداری انگلستان بمنظور افزایش هرچه بیشتر رقابت در بازار زمینه را برای ورود داوطلبان جدید فراهم میسازد. گزارش های رسیده حاکی از آنست که متشبین جدید و خلاق، دقیقاً این هدف را دنبال میکنند.

- جین کوپر

برای کسانی که میخواهند در انگلستان بانک جدیدی تأسیس نمایند، امکانات بیشتری فراهم شده است. قوانین و مقررات سهل، تکنالوژی با قیمت مناسب و فشار سیاسی کم به منظور تشویق هر چه بیشتر رقابت در سکتور بانکداری؛ از دلایلی اند که انگلستان میخواهد در بازار های خود سرمایه گذاران بیشتری را جذب نماید. براساس گزارش ون نیوز (One News) از ۲۹ اپریل ۲۰۱۴ بدینسو بتعداد ۲۹ شرکت در انگلستان در حال طی مراحل درخواست های خویش برای کسب جواز بانکی میباشد. شرکت های مهم چون Atom Bank، Starling Bank و Lintel Bank نیز در این

جمع قرار داشته که تمام آنها در حال حاضر تحت بررسی و ملاحظه قانون گذاران انگلیسی قرار دارند.

انتونی تامسن (Anthony Thomson) مؤسس و رئیس Atom Bank در ارتباط به مرحله جدیدی جوازدهی بانک ها میگوید: این روند بسیار سهل است ولی آنقدر هم آسان نیست. وی باید بداند که این بار دوم است که او در صدد تأسیس بانک جدیدی در انگلستان میباشد.

سهل سازی پروسه جوازدهی

هنگامیکه آقای تامسن در سال ۲۰۰۸ بانک میترو را بنا نهاد، در بیشتر از ۱۰۰ سال گذشته برای اولین بار فردی یک بانک خودکفا و آزاد را در انگلستان

تأسیس کرد. اگرچه قانونگذار آن زمان یعنی اداره خدمات مالی (FSA)، درخواست های را برای ایجاد شرکت های معتبر بانکی دریافت کرده بود، ولی تمام آنها بصفت شاخه های فرعی شرکت های موجود که قبلاً جواز بانکی را بدست آورده بودند، عرض اندام نمودند. طور مثال Egg، یک بانک آنلاین که در سال ۱۹۹۸ راه اندازی شده است، توسط شعبه بانکداری اداره فراهم کننده خدمات مالی انگلستان ایجاد گردید. اولین اقدام آن HSBC یک شرکت معتبر و بدون نمایندگی بانک انگلیسی بوده و اقدام بعدی ING شرکت فرعی گروپ شرکت های بانکداری ING هالند میباشد.

«

آقای تامسن میگوید که وی هنگام افتتاح بانک مترو در سال ۲۰۰۸ میلادی به یک سلسله چالش های چون زمانگیر بودن اخذ جواز و ابهام در طی مراحل اسناد پروسه جوازدهی برخورد کرده است. چالش دیگری که در آن زمان موجود بود، تعیین سرمایه مقرراتی برای بانکها بود که دقیق نبوده و اداره خدمات مالی انگلسی (F.S.A) هر از گاهی مقدار آنرا افزایش میداد که این امر برای سهامداران یک بانک غیر مؤثر خوانده میشود.

آقای تامسن همچنان تصریح نمود که در آن زمان چگونگی دسترسی به سیستم های تادیاتی برای متشبتین کوچک نیز یک چالش بوده، حال اینکه در حال حاضر نهادی برای تنظیم تادیات در انگلستان وجود دارد که روند تادیات در این کشور را بیشتر از پیش تسهیل بخشیده و متشبتین به اطمینان خاطر میتوانند به معاملات و داد ستد خویش ادامه دهند.

گزینه های بیشتر

اکنون در انگلستان دو تنظیم کننده وجود دارد که عبارت از اداره فعالیت مالی (FCA) و اداره مقررات احتیاطی (PRA)

(PRA) میباشند که در سال ۲۰۱۳ جایگزین اداره خدمات مالی (FSA) گردید. ولی بانک های جدید مکلف اند تا در اداره مقررات احتیاطی (PRA) بحیث نهاد تنظیم کننده بانک ها، درخواست بدهند. برای بانک ها نیز دو گزینه وجود دارد تا برای کسب جواز درخواست بدهند: گزینه "الف" و گزینه "ب". گزینه "الف" برای شرکت های که دارای سرمایه گذار، سرمایه و تکنالوژی بوده و عجزالتاً میخواهند یک بانک جدید ایجاد کنند، مناسب پنداشته میشود. ولی در گزینه "ب" بانک ها قادر خواهند بود تا مشکل قبلی را که طرح پلان بدون داشتن جواز میباشد، برطرف نمایند. در گذشته در صورت عدم جواز بانکی جذب سرمایه گذاران و ازدیاد سرمایه خیلی مشکل بوده و کسب جواز بانکی بدون سرمایه گذاران و پلان تجارتي نیز مشکل بنظر میرسید.

گزینه ب مرحله بسیج مسیر در یک بانک جدید التأسيس بوده و این گزینه است که Atom Bank، Starling Bank و Lintel Bank آنرا اتخاذ نموده اند. جواز فعالیت برای شرکت ها

بر اساس پلان تجارتي آنها اعطا میگردد ولی این شرکت ها تا زمانیکه سرمایه مقرراتی مورد ضرورت بانک را مهیا نموده اند، نمی توانند در چارچوب یک بانک فعالیت نمایند. در قدم نخست با کسب جواز قانونی بکارگیری وجوه سرمایه گذاران برای بانک ها خیلی آسان خواهد شد.

بطور مثال برای Atom Bank جواز فعالیت محدود داده شد که در حال حاضر این بانک در صدد ازدیاد سرمایه خود میباشد. در دسمبر سال ۲۰۱۴ این بانک یک سهامدار دیگری خود را معرفی نمود که آقای Jim O'Neil رئیس اسبق Goldman Sachs Asset Management میباشد که در این بانک مبلغ ۲۵ میلیون یورو (۴۹.۱ میلیون دالر) را سرمایه گذاری نموده و تصمیم بر آنست که در سال ۲۰۱۵ به فعالیت آغاز نماید.

رقابت در حال ظهور

Bank Starling یک بانک تازه وارد در بازار انگلیس میباشد که قرار است در ۲۰۱۵ به فعالیت آغاز نماید. رئیس بانک متذکره (Anne Boden) میگوید: نظر به گذشته که شما قادر به استخدام

کارمندان یا عقد قرارداد ها نبوده اید، در صورت عدم جواز بانکی گزینه ب سهولت های بیشتری را ایجاد نموده است. خانم Boden میافزاید که در حال حاضر فرصت های زیادی وجود دارد تا با تنظیم کنندگان در مورد درخواست برای ایجاد بانک بحث نمود. فرصت برای تعداد جلسات نیز مساعد میباشد. مثلاً جلسه مختصر در مورد طرح پیشنهادی که متعاقباً درخواست کننده پلان تجارتي خویش را فرستاده و با تنظیم کننده گفتگو نموده و در آخر یک جلسه در مورد چالش ها برگزار خواهد شد. درخواست کننده بعد از طی مراحل فوق میتواند درخواست نهایی خویش را ارائه نماید.

تنظیم کنندگان انگلیسی از کسانی که گمان برود اقدام به تاسیس یک بانک جدید مینمایند، با آغوش گرم پذیرایی مینمایند که این امر یک نگرش تازه برخاسته از گرایش سیاسی وسیع به منظور تقویت هرچه بیشتر رقابت در سکتور بانکی انگلستان میباشد. سیاست مداران تمام احزاب سیاسی در انگلستان میخواهند تا اعمال نفوذ بر چهار بانک بزرگ و مهم که عبارت اند از

Barclays، HSBC، Lloyds و RBS، باید کاهش یابد. مخصوصاً به دلیل اینکه دو تن از این بانک ها (Lloyds و RBS) هنگامیکه بحران مالی به اوج خود رسیده بود، به دولت کمک های مالی مشروط نمودند.

تعویض حسابات

ابتکار جدیدی خدمات تعویض حسابات جاری که در سپتمبر سال ۲۰۱۳ افتتاح گردیده است، این رویکرد جدید به هدف تشویق مشتریان ایجاد شده است. این طرح، پروسه تغییر حسابات جاری را سهل تر ساخته و پرداخت ها را با تعهد جبران هر نوع هزینه ناشی از معاملات غلط که مشتری متقبل میشود، ضمانت میکند. خدمات تعویض حسابات جاری یک پروژه تکنالوژی بود که در نظام بانکداری انگلستان تطبیق گردیده است. با این حال این خدمات اولین تکنالوژی نیست که برای داوطلبان تازه وارد سهولت ایجاد میکند، سایر تکنالوژی ها نیز در قسمت ورود رقیبان جدید در بازار به نحوی همکاری مینمایند.

آقای تامسن میگوید، بانک ها اکنون میتوانند تکنالوژی اساسی و مورد ضرورت برای راه اندازی فعالیت های

بانکی خویش را به عوض اینکه بخرند یا خود آنها بسازند، به کرایه بگیرند. Atom Bank در بخش عملیات بانکی خود از نرم افزار Fiserve استفاده مینماید. این نرم افزار از جمله اولین تهیه کنندگان یک بسته ساده تکنالوژی خارج از قفسه (Simple off-the-shelf technology) برای ایجاد بانک ها میباشد ولی آقای تامسن پیش بینی میکند که ارائه کنندگان دیگر نیز تکنالوژی های مشابه را در آینده پیشکش خواهند کرد. خانم بودن میگوید که بانک Starling تصمیم اتخاذ نموده تا تکنالوژی خود را به هدف راه اندازی شیوه های کسب شده از طریق Silicon Valley را که در پسند های فیسبوک (Likes)، گوگل و نفتلکس استفاده شده است، ساخته و استفاده نماید. ■

ترجمه: اسد الله شریفی

منبع: The Banker (January 2015)

د نړۍ د بیوزلو مرسته کوونکي هیوادونه وپېژنئ

د نادارو هیوادونو سره د امریکا د متحده ایالاتو مرسته خورا زیاته او د پام وړ ده، خو د خپل نفوس په تناسب د نړۍ د بلایو هیوادونو په پرتله یې مرستې کمې محاسبه شوی دي.

د امریکا متحده ایالات د نړۍ د فقیرو هیوادونو له وگړو سره د مرستو د پالیسو له درکه د نړۍ د بلایو هیوادونو په جدول کې د تیر کال په شان بیا هم په یوویشتمه درجه کې راغلي دي او ډنمارک د څلورم پرله پسې کال لپاره د دې جدول په سر کې دی.

نړیوال پرمختیايي مرکز په خپل کلني رپوټ کې د نړۍ ۲۷ بلایي هیوادونه د نادارو او غریبو هیوادونو سره د مرستو کولو په بنسټ پرتله کړي دي. سویډن او ناروې د مرستو رسولو د پالیسیو او ښه اقداماتو په خاطر په دوهمه او دریمه درجه کې راغلي دي.

نړیوال پرمختیايي څیړنیز مرکز چې د لندن او واشنگتن څخه د نړیوال فقر او

نانډولۍ د کمولو لپاره کار کوي په خپل تازه رپوټ کې یې ویلي دي چې د امریکا متحده ایالات د سوداگریزو پالیسیو او په نړیواله کچه د سولې ساتنې په فعالیتونو کې د ونډې اخیستلو له درکه ښه امتیاز ترلاسه کړی دی.

دا مرکز وایي دوی د مرستو رسولو، سوداگرۍ، مالي چارو، مهاجرت، چاپیریال ساتنې، تکنالوژۍ او امنیت په برخه کې د هر هېواد ونډې ته په کتو سره دا معلوموي چې څنگه د بلایو هیوادونو پالیسی د نړۍ له نادارو خلکو سره مرسته کوي او یا دا چې مرسته نه کوي.

په اروپا کې د نړیوال پرمختیايي مرکز مدیر اوون باردر په اعلامیه کې ویلي دي چې "دا مونږ ته په ډاگه کوي چې پرمختیا د مرستو په پرتله زیاته ده." د هغه په اند د سوداگرۍ، شفافیت، چاپیریال او نورو برخو کې پرمختیا پلوه پالیسی دواړو خواو بلایو او نادارو ته یوه لاس ته راوړنه ده.

دا رپوټ چې د دوشنبې په ورځ خپور

شو، جاپان یې په پای کې دی. جاپان او جنوبي کوریا تیر کال هم د امنیت، سوداگرۍ او چاپیریال ساتنې د پالیسیو په خاطر د جدول په پای کې وو.

ښاغلی باردر وایي: دا جدول په ځانگړې توگه د ملگرو ملتونو د دوامدارو پرمختیايي اهدافو لپاره مهم دی چې د سپتمبر په میاشت کې د ملگرو ملتونو ۱۹۳ غړیو هیوادونو تصویب کړل، کوم چې د اقلیم د بدلون، د نانډولۍ او فقر په گډون د نړۍ د نواقصو رغولو لپاره اړین دی.

منبع: د امریکا غږ

صادرات قالین افغانستان ۲۶ درصد

افزایش یافته است

مقام های وزارت تجارت و صنایع افغانستان می گویند که صادرات قالین افغانستان، در کنار صادرات کالاهای دیگر این کشور در ربع دوم سال جاری ۲۶ درصد افزایش یافته است.

سخنگوی وزارت تجارت می گوید که انتظار می رود صادرات قالین در تمام سال ۲۰۱۵ افزایش پنجاه درصدی داشته

باشد. به گفته او صادرات قالین از سال ۲۰۱۱ به اینسو افزایش داشته و از ۳۰۰ هزار متر مربع به ۸۵۰ هزار متر مربع در سال ۲۰۱۴ رسیده است.

همایون رسا، وزیر تجارت افغانستان، نیز بتاريخ ۱۷ قوس در نشست خلاقیت و نوآوری در تولید قالین گفت که پس از زراعت، صنعت قالین دومین حرفه اشتغال‌زا در این کشور است.

به گفته او اکنون بیش از یک میلیون نفر مستقیماً در تولید قالین و میلیون‌ها نفر دیگر در صنایع دیگر مرتبط به قالین مشغول کار هستند. همچنان افزود که این وزارت برنامه عملیاتی سه ساله را برای رشد و انکشاف صنعت قالین در افغانستان آماده کرده که در نتیجه عملی شدن آن مشکلات تاجران در این بخش حل خواهد شد.

نداشتن زمین، کارخانه‌های شست و شو، قیچی قالین و موانع در بخش صادرات از مهم‌ترین مشکلات تاجران قالین در افغانستان است.

محمد هادی فرزام، یکی از تاجران

قالین در افغانستان می‌گوید که مشکلات موجود سبب شده که ۸۵ درصد قالین تولیدی افغانستان به نام قالین پاکستان به کشورهای دیگر صادر شود.

وزیر تجارت و صنایع همچنان از امضای تفاهم‌نامه میان اتحادیه قالین افغانستان و شرکت هوایی ترکیه خبر داد. به گفته او این شرکت هوایی قالین تولید شده در افغانستان را به قیمت دو دالر هر کیلوگرم انتقال خواهد داد.

عصمت الله باتور، رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان قالین افغانستان می‌گوید که قالین افغانستان از این طریق به ۲۶۰ نقطه دنیا انتقال خواهد یافت و قیمت تعیین شده از سوی این شرکت بیست درصد ارزان‌تر از قیمت نقل و انتقال در بازار است.

منبع: بی بی سی

ایران یکی از بازندگان بزرگ سقوط بهای جهانی نفت

روند نزولی بهای نفت همچنان ادامه دارد و قیمت نفت برخی از کشورهای

عضو اوپک، نظیر ایران بیش از دیگران کاهش یافته است. قیمت نفت سنگین ایران در ماه جاری ۵ دالر و ۶۳ سنت کمتر از ماه گذشته شده است.

سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در نشست جمعه پیش خود در وین بر سر کاهش سقف تولید و عرضه نفت به بازارهای جهانی که به طور رسمی ۳۰ میلیون بشکه در روز اعلام می‌شود به توافق نرسیدند.

مطابق برآوردها، میزان واقعی عرضه نفت توسط ۱۲ کشور عضو اوپک روزانه حدود یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه از سقف رسمی بیشتر است، در حالی که تقاضای جهانی برای همان ۳۰ میلیون بشکه نیز وجود ندارد.

سبد نفتی اوپک در برگیرنده انواع نفت خام سبک و سنگین کشورهای عضو این سازمان است و بهای آنها در بازارهای جهانی و تاثیر نوسان‌ها بر قیمت‌شان یک‌سان نیست. □

منبع: دویچه وله

صلح

زمینه ساز اقتصاد پویا در کشور

پایدار و اقتصاد متکی بخود می باشد که نبود این پدیده هر روز بر مشکلات مردم می افزاید. بر اثر این نا امنی ها روزانه ده ها تن از هموطنان ما به خاک و خون غلطیده و همه زیرساخت های جامعه از بین میرود و ده ها پدیده منفی دیگر را وارد جامعه می سازد که ما شاهد مواردی چون ترئید در تعداد معتادین مواد مخدر که اکثریت آنها از اثر بیکاری در زمان جنگ به ترک خانه و کشور پرداخته و راهی دیار بیگانه شده اند و از آنجا به مواد مخدر رو آورده اند، می باشیم. فساد در تعدادی از دواير، غضب ده ها هزار جریب زمین های دولتی توسط زورمندان، استخراج معادن

و همچنان جنگ و ناامنی همواره در هر نقطه این سرزمین سرمایه و اندوخته های مردم را به نحوی از بین برده و به خاک کشیده است. این در حالیست که در طول تاریخ معاصر کشور چندین ابر قدرت جهان جهت فراهم آوری صلح و رشد اقتصادی کشور کمک های مالی چندین میلیارد دلاری و بشری انجام داده اند که تا اندازه ای در بازسازی و نوسازی افغانستان و توسعه سکتورهای خدمات، زراعت و صنعت بکار گرفته شده است و با هزینه آن کار های قابل ملاحظه صورت گرفته است که نمی شود از آن چشم پوشی کرد، ولی نیاز مبرم مردم افغانستان رسیدن به صلح

افغانستان شوربست سرشار از منابع طبیعی و دست ناخورده، ظرفیت و نیروی کار کافی، موقعیت مناسب برای هر گونه سرمایه گذاری، موقعیت جغرافیایی خوب، نقطه مهم ترانزیتی میان کشور های آسیای میانه و آسیای جنوبی و صدها مورد دیگر که در راستای شکوفایی اقتصاد کشور میتوان از آنها استفاده اعظمی نمود، ولی متأسفانه یگانه مشکل که در چهل سال اخیر سد راه پیشرفت و شکوفایی اقتصادی کشور شده است، همانا دست نیافتن به صلح سرتاسری و دایمی در کشور می باشد. جنگ و ناامنی سال هاست که در پسوند یا پیشوند نام افغانستان گره خورده است

به شکل غیر قانونی و فرار جوانان به کشور های بیگانه نیز از مواردی اند که بعد از مرحله جنگ تعمیم می شوند و یگانه راه حل این مشکلات جستجوی راه های است که به صلح منتهی می شود که آن را باید دریافت و عملی کرد. چهار دهه جنگ ضربات محکم را بر اقتصاد و همه عرصه های زندگی مردم بجا گذاشته است و اگر هر کشور دیگر در موقعیت افغانستان قرار می گرفت، شاید بیشتر از افغانستان ویران می گردید. طرف های درگیر در جنگ، خوب میدانند که جنگ راه حل نیست، اگر با جنگ می شد به پیروزی رسید، باید افغانستان در صدر کشور ها قرار می گرفت، زیرا جنگ های چندین دهه

گذشته همه مال و دارایی ما را به یغما برد، ولی پیروزی در آن معلوم نیست. جنگ جز بدبختی، مهاجرت ها، رکود اقتصادی و فقر چیز دیگری را به بار نه خواهد آورد. صلح برای مردم افغانستان آب حیات است، تنها راهی که ما را به منزل مقصود می رساند؛ دست کشیدن از جنگ، همدیگر پذیری، از خود گذری، سازش و تلاش برای یک افغانستان مرفع و باثبات است. افغانستان خانه مشترک همه افغان هاست. راه حل های را که دولت جمهوری اسلامی افغانستان برای رسیدن به صلح در این اواخر به همکاری کشورهای همسایه و کشورهای دوست آغاز نموده است، برای هر افغان خسته از

جنگ امیدوار کننده است.

در این میان وظیفه و مسئولیت هر افغان است تا از هیچ نوع سعی و تلاش در راستای آوردن صلح در کشور دریغ نه ورزیده و دست به دست هم داده با عزم راسخ دشمنی و کدورت ها را کنار گذاشته برای یک افغانستان سر بلند و متکی به اقتصاد شکوفا تلاش های همه جانبه نمایند تا برای زخم های گذشته از جنگ مرحم گذاشته باشیم. ■

زیرک ملیا

د چین نوی بانکي میکانیزم

وروستی برخه

د پانګونې بانکدارۍ فشار

د لګښت پر اساس سوداګرۍ لکه د پانګونې بانکدارۍ رامنځ ته کول د چین د سترو بانکونو لپاره بل لومړیتوب دی. د چین د صنعتي او سوداګریز بانک د مشر په وینا، دا بانک د پانګونې بانکدارۍ د ودې بنسټ د خپلو اوسنیو ۵ ملیونو سهامی مشتریانو په مرسته رډي.

د بینک آف چاینا مشر تیان ګولی وایي چې هغه غواړي د خپل بانک د لګښت پر اساس سوداګري تقویه کړي. د رویترز نړیوال خبري آژانس راپور ورکوي چې د ټامسن رویترز او د فري مین مشورتي څانګې د معلوماتو له مخې، بینک آف چاینا او د هغه فروع بانکونو د ۲۰۱۵ زیږدیز کال په لومړیو پنځو میاشتو کې د ګولډمین ساکس په پرتله د آسیایي صادرونکو لپاره د ځانګړي شوي پور نړیوال اسنادو ډېری برخه د ځان په ګټه ترلاسه کړي دي. دغو معلوماتو د جاپان او د آسیا-استرالیا ګډې سیمې پرته د ډالرو، یورو او ین پور پانېو په هکله د لګښتونو بیمې (ژمنې-Underwriting) پلټلي دي.

د شانګهای بانک هم د پانګونې بانکدارۍ د سوداګرۍ لپاره په هڅو بوخت دی، چې د ۲۰۱۵ کال په جنورۍ میاشتې کې یې د هانګ کانګ له

څارنیزې ادارې څخه د تصویب له لارې اجازه ترلاسه کړې چې د خپل پانګونې بانکدارۍ د څانګې په توګه نړیوال شانګهای بانک (Bank of Shanghai International) جوړ کړي. ښاغلی جین وایي "دا بانک به په عمده توګه د سهامی مشتریانو لپاره خدمتونه برابر کړي، په چین کې (یعني د چین د ټاپوګانو پرته په مرکزي خاوره کې) د شرکتونو د یو ټوټه کولو او اکتساب (M&A) په برخه کې کار وکړي او د مرکزي چین د هغو مشتریانو لپاره چې غواړي په هانګ کانګ کې لست شي د لومړي عامه وړاندیزونو (IPO) خدمتونه برابر کړي".

د چین مین شینګ بانک په وروستیو کې په هانګ کانګ کې د Minsheng International Corporation په نوم د پانګونې بانکدارۍ د سوداګرۍ مرکز جوړ کړ. دا مرکز به د شرکتونو د یوټوټه کولو او اکتساب، د لومړي عامه وړاندیزونو او د بها لرونکي پانېو پر خدمتونو باندې تمرکز وکړي.

د اکویټی له نظره، د چین هغه تمایل چې غواړي د مرکزي چین (پرته له ټاپوګانو څخه) لست شوي A درجه سهام (هغه سهام چې په renminbi باندې پېرل شوي او د شانګهای او شین زین د سهامو

د تبادلې په بازار کې معامله شوي دي) د بهرنیو پانګوالو لپاره د لاسرسۍ وړ وي کولی شي د لګښت پر اساس سوداګرۍ لپاره نور فرصتونه وړاندې کړي. که څه هم د دغه بهیر پرمختګ هغه مهال د لنډې شیبې لپاره له خنډ سره مخ شو چې د جون میاشتې په لومړیو کې د امریکې د متحدو ایالتونو د شاخص ټاکونکي ادارې MSCI اعلان وکړ چې چین باید مخکې له دې چې په خپل یو نړیوال معیار کې A درجه سهام ورګډ کړي باید د خپلې پانګې بازارونه لا زیات لیبرالي کړي.

د چین د بانکونو د پانګونې بانکدارۍ سوداګرۍ پرمختګ به یو د بل پسې پرمخ ولاړ شي او همدا رنگه خصوصي بانکداري او د شتمنیو مدیریت به وده وکړي. آسیا پسیفیک په نړۍ کې د لوړ خاص ارزښت شتمنۍ د چټکې ودې مرکز ګڼل کېږي چې پکې چین یو پیاوړی رول لوبوي. ښاغلی جین وایي "د چین د سړي سر کورنۍ ناخالص تولیدات له ۷۰۰۰ امریکایي ډالرو څخه اوښتی دی، نو ځکه هلته د لوړ خالص ارزښت ډېر وګړي دي چې خدمتونو ته اړتیا لري".

پر کوچني او منځني تشبثاتو باندې بیا تمرکز کول

«

شنوونکو وار وار د چین لوی بانکونه پر دې تورن کړي دي چې د کوچني او منځني تشبثاتو د سکتور لپاره نیمګړی خدمت کړی دی څو لوی او لاګتوره دولتي سهامی مشتریان په لومړیتوب کې واقع کړي. خو د چین وتلي بانکونو پر کوچني او منځني تشبثاتو باندې له سره غور او تمرکز کړی دی او اوس اړتیا لري چې د خپل عوایدو اساس پیاوړی کړي.

د چین د مین شینگ بانک څخه ښاغلی هونګ دا مني چې کوچني او منځني تشبثاتو لپاره د پورونو حجم اوس هم نسبتاً لږ دی، خو هغه پر دې ژمن دی چې د مشتریانو پر دغې ډلې باندې تمرکز ته دوام ورکړي. هغه وایي: "زمونږ بانک په چین کې د لومړي ځل لپاره د کوچني تشبثاتو د مشتري پیاوړی اساس جوړ کړ. مونږ چې دا کار وکړ نو نورو بانکونو هم زموږ د عمل پر تعقیبولو باندې پیل وکړ."

کوچني او منځني بانکونه به د اماناتو د بیمې له طرحې څخه ځانګړې ګټه پورته کړي چې د بانک د کړیډټ درجه بندۍ او د اماناتو راجلبولو ته وده ورکولی شي.

د شانګهای بانک مشر ښاغلی جین په دې باور دی چې سوداګریز بانکونه اوس د پیاوړي رول لوبولو لپاره ښه فرصت لري، ځکه چې کوچني او منځني تشبثات په زیاتېدونکي توګه له اکویټي او پور بازارونو څخه د تمویل لپاره ګټه اخلي. په داسې حال کې چې کوچني او منځني تشبثات وده کوي او د شتمنیو کوټه کول مصرف او د مشتري مالي فرصتونه زیاتوي، ښاغلی جین وړاندې وینه کوي چې د شانګهای بانک شتمني به د کوچني او منځني تشبثاتو او د شخصي مصرف لپاره ډېر پور (کړیډټ) ولري.

له بلې خوا، پر ټولنې متمرکز د شانګهای د کلو سوداګریز بانک وایي چې دغه بانک تل د ټولنې غړو لپاره پر خدمتونو باندې تمرکز کړی دی: کوچني او منځني تشبثات، د دې ترڅنګ د کلیوالي سیمو مشتریان، د کرنې سکتور او کروندګر. د ښاغلي هو په وینا، دغه بانک ۵۶ خاص څانګې چې د کوچني او منځني تشبثاتو لپاره ځانګړي شوي دي جوړ کړي دي او د دغو شرکتونو لپاره د ځانګړي شوي محصولاتو پر تخصصي کولو او زیاتولو باندې تمرکز کړی دی. له دې وروسته به د انټرنېټ او موبایل بانکدارۍ څخه کار واخلي څو د کوچني

او منځني تشبثاتو د خدمتونو عرضې ته وده ورکړي.

ښاغلی تیان وایي، د دې ترڅنګ بینک آف چاینا پلان لري چې کوچني او منځني تشبثاتو، کوچني کاروبارونو او وګړو ته د پور ورکولو باندې لاسپټ غور وکړي څو د بازار د بدلونونو په وړاندې عکس العمل ښکاره کړي او د بانک د کړیډټو جوړښت (تشکیل) سم وساتي.

نړیواله پراختیا

په بهر کې پراختیا هم مرسته کوي چې د بانکونو عواید زیات شي، په ځانګړې توګه اوس چې د چین حکومت خپل "یو کمربند یو سړک" نوبت عملي کړی دی. دغه نوبت چې پکې د ځمکې له لارې د ابریشم سړک اقتصادي کمربند او د بحر له لارې د ابریشم سړک ۶۵ هېوادونه په بر کې نیسي، په پام کې لري چې د اقتصادي هېوادونو ترمنځ اړیکه او عملیات پیاوړي کړي.

د چین صنعتي او سوداګریز بانک خبر ورکوي چې دا بانک په راتلونکي پنځو کلونو کې د خپلې نړیوالې ګټې او شتمنیو لپاره د خپلو اړوندو مبالغو ۱۰ سلنه په پام کې نیسي.

بینک آف چاینا د renminbi د نړیوالې تصفیې او تسوې په برخه کې د چین د لوی بانک په توګه، غواړي چې د نوي نوبت له لارې د renminbi خدمتونو ته وده ورکړي. د دغه پور ورکوونکي بانک د پولې هاخوا سوداګرۍ په ۲۰۱۴ کال کې بې سارې وده تجربه کړې ده. د دغې ډلې د پولې هاخوا شتمني د کال په

کال پر اساس تر ۱۸.۱۱ سلنې پورې زیاته شوې ده چې د ټولو شتمنیو ۲۷.۴۱ سلنه جوړوي. د پولې هاخوا ټولیزه ګټه تر ۲۹.۹۱ سلنې پورې زیاته شوې ده چې په همدې موده کې د ټولیزې ګټې ۲۲.۹۸ سلنه جوړوي. ښاغلی تیان وایي چې بانک په پام کې لري چې لږ تر لږه ۲۰ ملیارده ډالره به د کریډیټ یا پور ورکولو لپاره ځانګړې کړي او په راتلونکو درېو کلونو کې د "یو کمربند یو سړک" له نوبت څخه تر ۱۰۰ ملیارده ډالرو پورې عاید ترلاسه کړي.

ښاغلی جین وایي: کوچني او متوسط بانکونه لکه د شانګهای بانک او SPDB په وروستیو کې د هېواده بهر پر پراختیا باندې پیل کړی دی. د شانګهای بانک په بهر کې یوازې په شانګهای کې فعالیتونه کوي، خو که وغواړي چې نوره بهرنۍ پراختیا ولري نو د لومړي انتخاب په توګه د سهيلي ختیځ آسیا هېوادونو ټولنې تر پام لاندې نیسي.

د دې ترڅنګ، د شانګهای د پوډونګ پراختیایي بانک (SPDB) په هانګ کانګ کې ځانګه لري او ډېر ژر به سنګاپور او لندن کې هم ځانګې پراختیا وي. د ښاغلي شین په وینا، سنګاپور ځکه د بانک لخوا وټاکل شو چې د ژبې او کلتوري ورته والي لري او د دې ترڅنګ د بهرۍ له لارې د لېږد رالېږد لپاره د پیاوړي نړیوال صنعت امکانات وړاندې کوي. هغه وایي، په لندن کې سوداګري به پر سهامی بانکدارۍ تمرکز وکړي او په لومړي سر کې هغو چینایي تشبثاتو لپاره خدمتونه برابروي چې په بهر کې د

پراختیا په حال کې دي او وروسته بیا د څو ملتونو شرکتونو لپاره کار کوي.

ښاغلی شین وایي "په لندن کې د ځانګې جوړول زموږ لپاره نسبتاً آسانه و. د بریتانیا حکومت له مونږ څخه تود هرکلی وکړ".

د دې ترڅنګ د چین مین شینګ بانک په لندن کې د نمایندګۍ دفتر او په سنګاپور کې د نوي ځانګې د جوړولو په هڅه کې دی.

د کورني ناخالصه تولیداتو د ودې او د تشکيلاتي سمونونو کمزوره کېدل، د مالي سکتور د هغو پالیسیو لیبرالي کول چې پر خالصه نهایی ټکناني باندې فشار

راوړي او د آنلاین ټکنالوژۍ له لارې د مالي خدمتونو کمپنۍ ګانې د چین د بانکونو لپاره ننګونې ولاړوي. د هغوی سنتي سهامی موډلونه او سوداګریز پلانونه نور له هغې چاپېریال سره جوړښت نه لري چې پکې فعالیت کوي. لکه څنګه چې د چین اقتصاد او مالي سکتور مخ پر غړېدو دی او د دې هېواد لوی بانکونه هم مخ پر ودې روان دي، نو د دې بانکونو د لومړي کتار زیاته پانګه او جایدادونه به د هېواد له "نوی میکانیزم" سره په جوړښت کې خورا مرسته وکړي. □

د خالصه غیر انتفاعي عوایدو ۲۰ تر ټولو غوره مالي ادارې	
عواید (په میلیون ډالر)	
۵۰,۵۶۶	JPMorgan Chase & co د امریکا د بانکي او مالي خدمتونو څو مليتي مرکزي شرکت
۴۹,۸۰۹	د Metlife د بیمې شرکت
۴۴,۶۱۸	د امریکا بانک
۴۰,۵۷۴	Wells fargo & co د امریکا د بانکي او مالي خدمتونو څو مليتي مرکزي شرکت
۳۰,۸۰۲	Morgan Stanley د امریکا د بانکي او مالي خدمتونو څو مليتي مرکزي شرکت
۳۰,۵۶۱	Godman sachs د امریکا د څو مليتي بانکونو بانکي مرکزي شرکت
۲۹,۰۷۵	HSBC Holding د بریتانیا د بانکي او مالي خدمتونو څو مليتي مرکزي شرکت
۲۸,۹۲۴	Citigroup د امریکا د مالي او بانکي خدمتونو څو مليتي ټولنه
۲۸,۸۳۹	د امریکا اکسپرس کمپنۍ (American Express Company)
۲۳,۸۱۳	BNP Paribas د فرانسې د بانکي او مالي خدمتونو څو مليتي شرکت
۲۳,۴۵۰	د چین صنعتي او سوداګریز بانک
۲۲,۳۱۵	د چین بانک
۲۱,۷۹۰	UBS د سویس د مالي خدمتونو نړیواله کمپنۍ
۲۱,۴۵۳	Deutsche Bank د جرمني د مالي او بانکي خدمتونو نړیواله اداره
۲۰,۸۰۴	mitsubishi ufj financial group د جاپان د مالي خدمتونو مرکزي شرکت
۱۹,۹۲۷	Barclays د بریتانیا د مالي او بانکي خدمتونو څو مليتي شرکت
۱۹,۴۸۷	banco Santander د اسپانیا بانکي ګروپ/ په یورو زون کې تر ټولو ستر بانک
۱۹,۴۵۱	د چین د رغاوې بانک
۱۶,۸۵۰	societe generale د فرانسې د بانکي او مالي خدمتونو څو مليتي شرکت
۱۶,۱۴۵	Itau Unibanco Holding د برازیل د مالي خدمتونو مرکزي شرکت
یادښت: د ۲۰۱۴ کال تر پای پورې د ذکر شویو ادارو د عوایدو کچه.	
سرچینه: WWW.thebankerdatabase.ocm	

اطلاعیه

هموطنان عزیز!

افغانی هویت ملی ماست، پس بیائید همه ما، در داد و ستد های اقتصادی از پذیرش اسعار خودداری نموده و از پول رایج و واحد پولی افغانستان استفاده کرده و به فرهنگ، هویت و تاریخ اقتصادی کشور خویش ارج بگذاریم.

د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال نهم، شماره ۱۰۲، قوس ۱۳۹۴

ګرانو ښاریانو!

زه د افغانستان اوسیدونکې یم او دا خپل مسؤلیت ګڼم خو ماشومان او ځوانان وهڅوم چې افغانی په سمه توګه وکاروي.